

ADVENT SZEMLE

2024. JÚNIUS: IDENTITÁS KRISZTUSBAN, NEM A VÁLSÁGBAN
+ A JWST NAGY „CSAPÁSA” + A BIBLIAI JELKÉPEK KIEGYENSÚLYOZOTT
ÉRTELMEZÉSE + A BŰN HATÁRÁN VAGY AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁG
MEZSGYÉJÉN? + A GYÁVASÁG VESZÉLYE + JÓNÁS PRÓFÉTA JELE
+ A FEKETE KÉZ + EGY „JOB” ISTEN MEGALKOTÓI

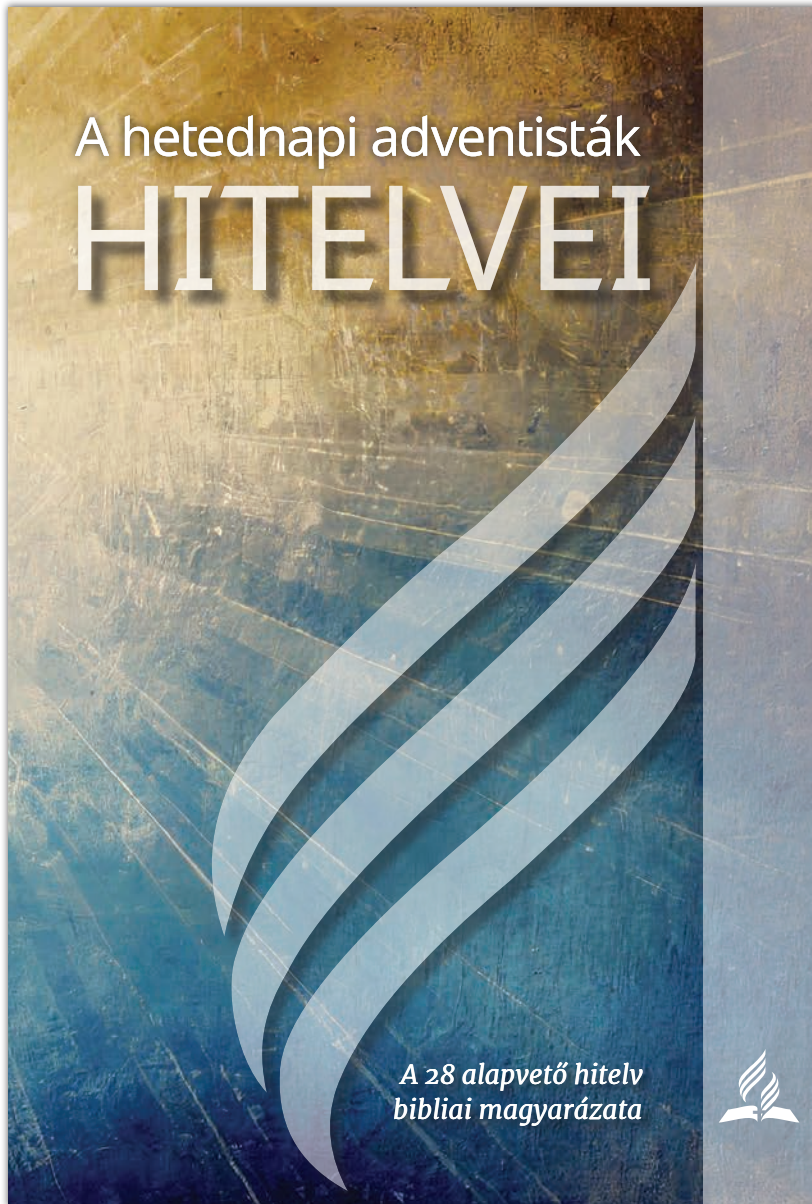
HAVONTA MEGJELENŐ TÁJÉKOZTATÓ ÉS GONDOLATÉBRESZTŐ FOLYÓIRAT A KRISZTUS VISSZAJÖVETELÉT VÁROKNAK

AΩ

Az adventista identitás

„Íme, Én hamar eljövök...”

Küldetésünk, hogy Urunkat, Jézus Krisztust dicsőítsük határtalan szeretete bizonyítékainak ismertetésével. Célunk az, hogy cikkeink és híreink által olvasóink jobban megismerjék a Megváltót, és reménykedve várják közeli eljövételét.

A Viața și Sănătate Kiadó megjelenteti **A hetednapos adventisták hitelvei** c. könyvet, a 28 alapvető hitelv bibliai magyarázatát.

Az Úr Jézus Krisztus a Szentírás és a történelem meghatározó alakja, de az adventista hitelvek és tapasztalatok legfontosabb személye is. E dinamikus könyv által felfedezheted, megismerheted, értékelheted, elmélyítheted és gyakorlatba ültetheted az adventista hitelveket.

E könyv részletesen bemutatja, hogy minden meggyőződésünk a Biblián alapszik és az Úr Jézusra összpontosít. Minden hitelvünk a Megváltó szerető jellemének egy-egy szempontját tárja fel, bemutatja személyét, ahogyan azt is, hogy mit jelent állandó kapcsolatban lenni vele.

A Hetednapos Adventista Egyház tagjai felhasználják ezt a könyvet, hogy leássanak hitük gyökereihez, és a legapróbb részleteiben megismerjék a bibliai igazságot, mely hitéletük kezdetén megörvendeztette őket az üdvösség útjának felfedezésével.

Mély gondolatok mentén feltárul előtted, mit jelent olyan kapcsolatban élni Istennel, melynek köszönhetően átélheted a lelki beteljesülés tapasztalatát. Ha más egyházhoz tartozol, új távlatok nyílnak meg előtted, miközben ezt a könyvet tanulmányozod. Mi, keresztények kisebbséget alkotunk a Föld teljes lakosságához viszonyítva. Szükségünk van újra felfedezni a kereszténység alapvető bibliai értékeit, és visszatérni azokhoz, hogy ne veszítsük el azonoságunkat. Ez a könyv az adventisták hozzájárulása „a mi Urunknak és megtartó Jézus Krisztusunknak ismeretében és kegyelmében” való növekedéshez (2Pt 3:18).

A hetednapos adventisták hitelvei az adventista doktrína hiteles forrása, több mint 230 adventista vett részt a megírásban, szerkesztésében és kiadásában. Értékes munkájuk sok év tanulmányozás és ima, valamint a Jézussal ápoltság személyes kapcsolat gyümölcse.

2024. JÚNIUS. A Romániai Hetednapos Adventista Egyház hitnevelő és tájékoztató havilapja. Megjelenik havonta az Unióbizottság irányításával.

Igazgató Balla Loránd; Főszerkesztő Teodor Huțanu; A magyar kiadás koordinátora Szász Ernő; Tanácsadók Aurel Neațu, Georget Pîrlitu, Emil Jigău, Mihai Maur, Tiberiu Nica, Robert Mandache, George Sbirnea, Ștefan Tomoiagă, Gabriel Ban; Különleges munkatársak Eugen Chirilianu, Dragoș Mușat, Gelu Poenariu, Daniel Brînzan, Marius Andrei; Fordította Bartha Sándor; Szerkesztő Zakariás Loránd; Tördelés Szócs Erzsébet; Levelezési cím Curierul Adventist (Adventszemle), str. Cuza Vodă, nr. 12, Cluj-Napoca, jud. Cluj, cod 400107; Tel. 0756-059330; E-mail adventszemle@adventist.ro; Website www.curieruladventist.ro; Nyomtatás Tipografia Viața și Sănătate, Șos. Cernica, nr. 101, Pantelimon, jud. Ilfov; Tel. 021/3230020, Fax 021/3230040

ISSN 1842 - 3361

AZ ELNÖK ÜZENETE

Tisztelt keresztyény testvéreim!

Eljövendő Üdvözítőnk és Urunk, Jézus Krisztus nevében köszöntöm önöket! Jelen üzenetemben szeretnék beszámolni a legfrissebb adminisztrációs hírekről, hogy önök is értesüljenek arról, milyen új határozatokat hozott a Romániai Adventista Unió Bizottsága.

Először is a tudomásukra szeretném hozni, hogy a méhkerti Választási Közgyűlés alkalmával megszavazott misszionárius terveket és határozatokat elküldtük az egyház szolgálattevőinek. Konkrét célokat és határidőket tartalmaznak, amelyeket az Unió vezetőségének a jövőben tiszteletben kell tartania. Kiválasztok most néhányat ezek közül, de arra kérném önöket, hogy olvassák el a teljes dokumentumot. Abban a formában, amelyben a küldöttek megszavazták, a legrészletesebb kifejezése az egyház 2024 és 2029 közti időszakára szóló akaratának.

- Imádkozunk a lelki élet minőségének növekedéséért, alternatív javaslatokat és példákat felajánlva annak érdekében, hogy emeljük a nyilvános imádati alkalmak színvonalát.
- Érdekeltek vagyunk a lelkeszi szolgálat hatékonyságának növelésében, amit a lelkeszi és az evangelizátori munka minőségének növelése, valamint a lelkeszek munkája értékelésének optimalizálása által szeretnénk elérni.
- Prioritásnak tekintjük gyülekezeteink taglétszáma csökkenésének megállítását; olyan irányelvek kidolgozását tűztük ki célul, amelyek újra elindítják sorainkban a gyarapodást, többek közt rendszeres integrált missziós módszereket alkalmazva az összes adventista jelenlét nélküli területen és a városi zónákban az előttünk álló 15 évben. Ennek érdekében egészen az idei év végéig ki fogunk dolgozni egy rövid és középtávú mestertervet. A közgyűlés megszavazta, hogy minimum 2-3 romániai család már 2024-től külföldön, nem keresztyény zónákban tevékenykedjen misszionáriusként.
- Vállaljuk, hogy országos szinten megerősítjük adventista azonosságunkat adventista nevelési, egészségügyi és missziós brandek létrehozásával 2025-ben, építészeti tervek rendelkezésre bocsátásával újabb imaházak építése, felújítása érdekében.
- Szeretnénk hatékonyabbá tenni a pénzügyeinket azáltal, hogy aktualizáljuk a különböző ügyosztályoknak felajánlott támogatásokat, annak függvényében, hogy a szolgálatainknak milyen befolyásuk van. Nehéz, de szükséges ezt megtennünk. A jobb irányba történő változás érdekében követni fogjuk egy elemző bizottság javaslatait, mely megvizsgálja a jelenlegi szerkezeti formákat. Ebben az értelemben nyitottak vagyunk arra, hogy országos és területi szinten átkaliberezzük a szervezeti formát, és összehangoljuk az unió- és az egyházterületi szintű választásokat.
- Az adventista oktatási intézmények esetében célunk a következő 5–10 évben a pénzügyi függetlenség elérése minimum az egységek 50–75%-ában, 2030-ig pedig szeretnénk megduplázni a tanulóink, diákjaink számát.
- Ami az egészségügyet illeti, elhatároztuk, hogy adventista orvosaink és asszisztenseink révén felkészítjük egyházunk tagjait az adventista

TARTALOM

3 Vezércikk

Aurel Neațu
Az elnök üzenete

5 Lelkiség

Ronald Kuhn
Identitás Krisztusban,
nem a válságban
– Az identitás szépsége
és kihívása

8 Lelkiség

John Peckham
Ki vagy? – Az adventista
identitás és Isten jelenléte

12 Tudomány és vallás

Dr. Benone Lupu
A JWST nagy „csapása”

15 Hermeneutika

Dr. Daniel Nițulescu
A bibliai jelképek kiegyen-
súlyozott értelmezése

18 Lelkiség

Dr. Dan Constantinescu
A bűn határán vagy
az örökkévalóság
mezsgyéjén?

20 Elmélkedés

Dr. Ștefan Radu
A gyávaság veszélye

22 Lelkiség

Emilian Niculescu
Jónás próféta jele

24 Elmélkedés

Mugurel Asaftei
A fekete kéz

27 Teológia

Florin Lăiu
Egy „jobb” isten
megalkotói

31 Gyermekoldala

Alina Chirileanu
Szórejtvény

egészségügyi üzenet terjesztésére, az egészségügyi reform céljainak megvalósítására. Kilenc regionális egészségügyi központunk van az országban, hamarosan megnyitja kapuit a marosvásárhelyi onkológiai kórház, ezen felül törekszünk ingyenes konzultációkat, laborvizsgálatokat, kábítószerellenes tanácsadó szolgáltatásokat biztosítani a társadalmilag sebezhető rétegek számára.

Egyházunk lelkészeit és szolgálattelvőit, akik figyelemmel követik az üzeneteimet, megkérem, hogy tanulmányozzák és használják a terveket és határozatokat bemutató dokumentumot, hogy a következő bizottsági üléseken megbeszélhessük a teendőket. A megvalósítást illetően várjuk észrevételeiket, javaslatokat, különösképpen ami a romániai evangelizációs munkát illeti, amelynek érdekében specifikus, a települések igényeit figyelembe vevő terveket fogunk kidolgozni.

Már a bizottsági gyűlésünk első találkozásain arra az elhatározásra jutottunk, hogy csökkentjük az adminisztratív személyzet állományát. Javasolni fogjuk a Végrehajtó Bizottságnak, hogy egyszerűsítse a szervezeti táblázatot, és szüntessen meg néhány posztot. Természetesen a megszüntetett munkahelyek által lefedett feladatköröket a többi osztályigazgató és adminisztrátor veszi át, de ily módon négy fizetést takarítunk meg. A Szombatiskola Osztály, a Nyugdijpénztár, a „Semnele timpului” és a „Curierul adventist” folyóirat élére nem alkalmazunk vezetőket, és vizsgáljuk a többi ügyosztály hatékonyabbá tételét is.

Igazgatókat keresünk a Viața și Sănătatea Kiadó és az Adventista Médiaközpont élére. Talán ez a két legnagyobb, Unió által koordinált intézményünk, mely a közvetlen missziószolgálat frontvonalán helyezkedik el. Az Adventus Egyetem kápláni posztja is megüresedett, ide is várjuk az ajánlásokat. Az egyházterületeknek elküldtük, hogy milyen profilú jelentkezőket várunk, elemezzük a régiók által beküldött javaslatokat, és a június elején tartandó bizottsági gyűlésen döntünk majd, hogy kikre bízunk ezeket az intézményeknek az igazgatását.

Az első végrehajtó bizottsági ülésen a Külmisszió Osztály élére Georgel Pîrlitu testvért választottuk, az Unió nyugállományba vonuló kincstárnokának feladatait pedig az észak-erdélyi Ioan-Alin Feierre bíztuk. A megüresedett észak-erdélyi kincstárnoki posztra a Végrehajtó Bizottság Szász Károly Zsoltot jelölte, amely tisztséget a következő területi választásokig, azaz 2025-ig fogja betölteni.

Ma teszük közzé az adventista vallásolimpiás országos szakasza megmérettetésének eredményeit. A versenyt immár másodszor szerveztük meg, ezúttal Krajován, és 53, V–XII. osztályos tanuló vett rajta részt. Az eseményről a GTV televízióadó egy 30 perces műsort sugárzott, amelynek a következő címet adta: „A Hetednap Adventista Egyház Országos Vallásolimpiásza”. A krajovai 1. számú Adventista Gyülekezet imaházában tartott megmérettetésen jelen volt a város polgármestere, Olgața Vasilescu, a Dolj Megyei Tanfelügyelőség képviselői, valamint számos, az ország több részéről érkezett tanár. A verseny nyomán az adventisták 12 országos olimpiikonon vehetnek részt a vallás és teológia olimpiás országos szakaszán. Emellett a méhkerti központban szervezett bibliaismereti olimpiáson, amelyre a mai nap folyamán kerül sor, 250 gyermek méri össze a tudását, közülük a legjobb 100 részt vehet majd az olimpiakonok táborában.

Imádkozzanak Zilah és Máramarossziget lakóiért! A jövő héttel kezdődően ezekben a városokban is megrendezzük a „Din grijă pentru tine” („Érted való törődésből”) elnevezésű projektet. A jó Isten áldja meg önkénteseink rendkívüli fáradozását, és küldjön nekik segítséget a szent, mennyei helyekről!

Engedjék meg, hogy a Szentírás szavaival imádkozzak önökért: „Senki sincs olyan, mint te, és rajtad kívül nincsen Isten, mind aszerint, amint hallottuk a mi füleinkkel. [...] Most annakokáért, Uram Isten, amit szóltál a te szolgád felől, és az ő háza felől, teljesítsd be mindörökké; és cselekedjél úgy, amint szólottál; hogy felmagasztaltassék a te neved mindörökké! Áldd meg családjainkat, hogy örökké éljenek előtted, mert te szóltál, Uram! Áldásaid által a te szolgáid háza örökké áldott lesz! A Jézus Krisztus nevében, Amen!” (2Sám 7:22–28 alapján). ■

IDENTITÁS KRISZTUSBAN, NEM A VÁLSÁGBAN

Az identitás szépsége és kihívása

Ki vagyok? Talán ez az egyik legösszetettebb kérdés, amit feltehetünk magunknak, miközben a válasznak számos tényezőt kell szem előtt tartania.

Akár a következőképpen is megválaszolható a kérdés: „Egy arab lány”, „egy német futballjátékos” vagy egy „New York-i rendőrtiszt” vagyok. Az *arab lány* szóösszetétel nagyon általános, és kevés információt nyújt az érintett személyről, aki lehetne akár dubai hercegnő, keresztény egyiptomi lány, vagy szíriai menekült is. A német futballjátékos akár egy a Yoruba törzsből származó nigériai férfi is lehetne, akinek a szülei togóiak, de ő már kettős állampolgár, és Németországban él. A New York-i rendőrtiszt lehet, hogy egy magát ateistának valló személy, akiről egy DNS-teszt során kiderül, hogy holland, indián, afro-amerikai, ír és mongol felmenőkkel rendelkezik.

Láthatjuk tehát, hogy identitásunknak különböző vetületei vannak: faji, állampolgársági, biológiai, földrajzi, vallási, kulturális és szakmai – hogy csak néhányat említsünk.

Az identitás szempontjai

Az esetek többségében nem tőlünk függ, hogy miként azonosít bennünket a kormány és a közösség. Biológiai tulajdonságaink és a társadalmi struktúra már születésünk előtt befolyásolja identitásunkat. Aztán a kor előrehaladtával egyre több lehetőségünk adódik azonosságunk konszolidációjára. A nevelés és a társadalmi hatások jelentős szerepet játszanak abban, hogy mit építünk bele az identitásunkba.

Attól függően, hogy hol élünk és milyen fokú szabadságnak örvendünk, rácsfolhatunk bizonyos feltételezésekre, és súlyos döntéseket is hozhatunk, amelyek megváltoztathatják az identitásunkat, például amikor új valláshoz vagy politikai irányzathoz csatlakozunk. E döntések némelyike a nehéz körülmények hatására születik meg. Például: egy üldözött, vallási menekült elhatározza, hogy változtat a nemzeti-vallási identitásán, ha a szülőhazájában kegyetlen bánásmódban volt része.

Társadalmi és kulturális identitásunk egyes vetületeit akkor értjük meg igazán, ha hátrálépvé összevetjük a saját kultúránkat más népek kultúrájával. Brazíliában születtem, de csak akkor tudatosultak bennem a brazil kul-

túra mélységei, amikor elhagytam a szülőhazámat, s így más szemszögből viszonyulhattam a saját identitásomhoz. Az a tény, hogy Brazílián kívül német és latin származásúakkal (portugálokkal és spanyolokkal) léphettem kapcsolatba, lehetővé tette, hogy tisztábban megértsem a germán és a latin kultúra egyes vonásait.

Lehet, hogy miután hosszú időt töltünk távol a szülőhazánktól, identitásválságba sodródunk. Ez akkor alakul ki, ha saját kultúránk mellett elsajátítjuk az új kultúra egyes elemeit. Ilyenkor akár értékrendek is ütközhetnek egymással. Ezeknek az értékrendeknek a zöme nem arról szól, hogy mi a helyes és mi a helytelen, hanem egyszerűen a dolgok végrehajtásának különböző megközelítési módjairól. Például: ha egy bizonyos kultúrához tartozó személy árnyaltabban fogalmaz a kommunikációja során, azt gondolhatja, hogy a más kultúrkörhöz tartozó, direktebb kommunikációhoz szokott emberek faragatlanok. Miközben az értékrendünket kérdőjelezzik meg, az azonosságunk iránt is gyanakvóak.

A teremtésben horgonyozva

Akik hiszik, hogy a Biblia kinyilatkoztatja Isten tervét a Föld és az ember megmentésére vonatkozóan, elsősorban Isten gyermekeinek vallják magukat (lásd: 1Móz 1:26-27; Róm 8:16). A Szentírtás azt tanítja, hogy az embereket Isten az ismeretben való növekedésre és a boldogságra teremtette. Ha elfogadjuk ezt a bibliai igazságot, saját azonosságunkkal kapcsolatos megértésünk is megváltozik. Rájövünk, hogy noha egy bizonyos hely lakosai vagyunk, és egy bizonyos népcsoporthoz tartozunk, alapvető identitásunk az emberiség történelmének bibliai leírásában gyökerezik, valamint abban, amit Isten tett és tenni fog a helyreállítás érdekében. Megértjük, hogy létezik egy erkölcsi életvezetés és eszményi élet-

A FENTRŐL SZÜLETÉS CSODÁJA RONALD KUHN

A JÓ AZ, HOGY MI VÁLASZTHATJUK A HELYREÁLLÍTÁS. ISTEN SZERETNE ÚJJÁTEREMTENI, ÚJ IDENTITÁST ADNI NEKÜNK. A GYŰLÖLKÖDŐ SZÍV EZÁLTAL BETELHET SZERETETTEL.

mód, amelyet követnünk kell, s amely alapján viszonyulnunk kell másokhoz.

A bibliai narráció az új ország fogalmát is tartalmazza, melyet Jézus megalapítani jött, s amely szeretetre, igazságra, tiszteletre és szabadságra épül. Még ha a szabadságunkról is beszélünk, meg kell értenünk, hogy döntéseinkben az isteni eszményképek és a Bibliában kinyilatkoztatott parancsolatok határozzák meg azt az értékrendet, amely alapján élnünk kell. Azért választjuk az isteni mércét, mert az Úr jobban tudja, mi a jó számunkra, még akkor is, ha mindez éles ellentétben áll saját vágyainkkal és hajlamainkkal. Bízunk abban az ígéletben, hogy Isten Jézus által felkínálja számunkra az identitás új dimenzióját, amely az identitásunk egyéb vetületeivel kapcsolatos értelmezéseinket is átítatja és vezérli. „És adok néktek új szívet, és új lelket adok belétek, és elveszem a kőszívet testetekből, és adok néktek hússzívet” (Ez 36:26).

Ami rosszul működhet

Az identitás helyes értelmezésének arra kellene készítenie az embereket, hogy szeressék és tiszteljék egymást. Sajnos, szörnyű dolgok történnek, amikor sztereotípiák születnek az emberek elméjében, és az identitásbeli különbségek miatt diszkriminációt alkalmaznak faji, vallási vagy politikai téren. Úgy tűnik, az ember mindig talál okot a megkülönböztetésre. A diszkrimináció gondolata mögött az a felfogás áll, hogy minden ember gonosz. Az összes kulturális közegehez tartozók követtek már el szörnyű tetteket saját szomszédaik vagy idegenek ellen.

Gyermekkoromban, az emberi identitás vetületeiről tanulva értettem meg először, hogy a rasszizmus a más bőrszínű emberek hátrányos megkülönböztetése. Saját hazámban is tanúja voltam ennek a jelenségnek. Amikor 21 évesen önkéntesként Afrikába utaztam, legalább ugyanolyan, vagy talán még nagyobb mértékű diszkriminációval szembesültem bizonyos törzseknél, pedig ott mind azonos bőrszínnel rendelkeznek. Döbbenetes volt! Ez hogy lehetséges?

Később rémülettel tapasztaltam, ahogy a világnak szembesülnie kellett a ruandai népirtás szomorú valóságával. A világ egyik legkisebb országában a két legnépesebb etnikai csoport egymásnak esett. Az eredmény: több mint 800 000 embert gyilkoltak meg.¹ Akkoriban az országnak nagyjából 7 millió lakosa volt.² Ez azt jelenti, hogy a lakosság közel tizenegy százalékát lemészárolták. A Yale Egyetem egyik tanulmánya szerint azonban a népirtás idején a lakosság közel 14%-a vesztette életét.³

Ha ezt a szám adatot kivetítenénk az Egyesült Államok lakosságára, kevesebb mint egy év alatt a megdöbbentő 46 milliós elhalálozási számot kapnánk. Dél-Afrikában ez 8,4 millió emberéletet jelentene, Dél-Koreában pedig 7-et. Az emberek szörnyű dolgokat követhetnek el egymás ellen, ha az emberi identitás torz képét teszik magukévá. Amint említettem, ez a múltban is megtörtént, és most is mindenütt jelen van.

Krisztusban gyökerezve

Jézus megjelent a színen. Lerombolta a korlátokat, hisz minden embert szeretett, mindenkit megközelített. Földi élete idején a zsidók olyannyira diszkriminálták a samáriaiakat, hogy egyetlen zsidó sem volt hajlandó szóba állni samáriaival. Jézus közvetlen feddésként

mutatta be, hogy ki az igazi „felebarát”, amikor elmondta az irgalmas samaritánus példázatát (Lk 10:25-37). Rámutatott, hogy a hátrányosan megkülönböztetett samáriai a jóság és a szeretet példáját nyújtotta, miközben még a vallási előljárók sem tettek eleget a kötelességüknek.

Ellen White a *Jézus élete* című könyvben leírja, milyen csodálatos bánásmódban részesítette Jézus a samáriaiakat: „Jézus kezdte lerombolni a zsidók és a pogányok közötti válaszfalat, s az üdvösséget hirdetni az egész világnak. Noha zsidó volt, mégis szabadon elvegyült a samaritánusok között, mit sem törődve népe farizeusi szokásaival. Az előítéletekkel szemben elfogadta e megvetett emberek vendégszeretétét. Házaikban aludt, asztaluknál velük együtt evett, elfogyasztotta a kezük által készített és felszolgált ételt, utcákon tanított, a legmesszebb menőkig kedves és udvarias volt velük.”⁴

Teljesen természetes a nemzeti vagy közösségi identitás. Nem élhetünk elszigetelten. A mienkhez hasonló kulturális és társadalmi identitással rendelkező csoportokkal közösséget alkotunk. A baj akkor üti fel a fejét, ha visszaélünk vagy helytelenül bánunk azokkal, akik különböznek tőlünk.

Azonosságunknak sosem lenne szabad arra kényszerítenie bennünket, hogy kompromittáljuk a keresztény értékeket. Jézus sosem hágtá át a törvényt. Magasra emelte a mércét, rámutatva arra, hogy a szívedben is törvényteleniséget követhetsz el, ha gyűlölöd az embertársadat (Mt 5:21-22). Identitásunk beszenyeződött és eltorzult Isten eredeti tervéhez képest, de van remény: nem abban, amit mi gondolunk az identitásunkkal kapcsolatban, hanem abban, hogy bízunk a Teremtőnkben.

Ahhoz, hogy egy gépkocsi megfelelően működjön, be kell tartanunk a gyártó által előírt használati utasításokat. De gondolkodhatok így is: mivel már az enyém, magam dönthetem el, hogy mit módosítok rajta, és saját akaratom szerint használom. Ebben az esetben azonban lehet, hogy komoly következményekkel kell számolnom. Szeretnék olyan légitársasággal utazni, amely fittyet hány a repülőgépek karbantartására és működtetésére vonatkozó előírásokra? Gondolom, már értitek, hogy mire célzok. Ugyanarról az elvről van szó. Teremtőnk tudja a legjobban, hogy mi a jó számunkra, és azt is tudja, hogy az ellenség tönkretette a teremtett világot. A jó az, hogy választhatjuk a helyreállítást. Isten szeretne újjáteremteni, új identitást adni nekünk. A gyűlölködő szív ezáltal betelhet szeretettel. „Szereitek, szeressük egymást: mert a szeretet az Istentől van; és mindaz, aki szeret, az Istentől született, és ismeri az Istent” (1Jn 4:7).

Nem is olyan bonyolult a „Ki vagyok?” kérdés, ha hallgatunk a Teremtőre. „Valakik pedig befogadák őt, hatalmat ada azoknak, hogy Isten fiaivá legyenek, azoknak, akik az ő nevében hisznek; akik nem vérből, sem a testnek akaratóból, sem a férfinak indulatjából, hanem Istentől születtek” (Jn 1:12-13). Mindannyian Isten gyermekei vagyunk. Ez új azonosság? Új én? Igen! „Ímé mindent újjáteszek. És monda nékem: Írd meg, mert e beszédek hívek és igazak” (Jel 21:5). ■

Ronald Kuhn, a Világmisszió Intézet igazgatója, Generál Konferencia, Silver Spring, Maryland, Egyesült Államok

1. <https://www.britannica.com/event/Rwanda-genocide-of-1994>.
2. <https://www.un.org/en/preventgenocide/rwanda/historical-background.shtml>.
3. <https://gsp.yale.edu/case-studies/rwanda-project>.
4. Ellen G. White: *Jézus élete*, 193. o.

KI VAGY?

Az adventista identitás és Isten jelenléte

„Mikor pedig Jézus Cézarea Filippi környékére méne, megkérde tanítványait, mondván: Engemet, embernek Fiát, kinek mondanak az emberek? Ők pedig mondanak: Némelyek Keresztelő Jánosnak, mások Illésnek; némelyek pedig Jeremiásnak, vagy egynek a próféták közül. Monda nekik: Ti pedig kinek mondotok engem?” (Mt 16:13-15).

A Krisztus identitására vonatkozó kérdéstől függ minden – beleértve az én identitásomat, a te identitásodat és mindenkinek az identitását.

Péter helyes választ adott: „Te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia” (6. v.).

A názáreti Jézus emberként jött erre a földre, egy gali-leai közönséges asszonytól született meg. Ha elmentetek volna mellette a poros utcán, talán fel sem figyeltek rá. Jézus átlagembernek tűnt, mégis sokkal több volt ennél. Isten mennyei Fia volt – az „Ige”. Ő „Isten vala” és „kezdetben az Istennél vala” (Jn 1:1-2).

Ez az Ige „testté lett és lakozék mi közöttünk” (14. v.). Következésképpen „Immánuelnek nevezik, ami azt jelenti: Velünk az Isten” (Mt 1:23). Csak általa – az igaz Isten és az igaz Ember által – békülhet meg az emberiség a mennyel, hogy az ember örökké Istennel lakozhasson.¹

Még nem úgy lakozunk Istennel, ahogy azt Ő kezdetben eltervezte – ahogy őszüleinél együtt lakoztak Istennel az Édenkertben a bűnbeesés előtt, amikor Isten „hűvös alkonyatkor a kertben jár vala” (1Móz 3:8). A bűn megjelenése súlyosan megzavarta az isteni jelenléte. Időlegesen Sátán lett „e világ fejedelme” (Jn 12:31; 14:30; 16:11), a gonoszság, a szenvedés és a halál pedig az emberi élet velejáráó következménye lett.

Isten azonban csodálatos kegyelemmel válaszolva megígérte, hogy Éva egyik leszármazottja el fog jönni és a kígyó fejére tapos (1Móz 3:15), mintegy előrevetítve

ezzel azt, hogy Krisztusnak a legnagyobb szenvedésben lesz része, hogy Sátánt legyőzve megsemmisítse a gonosz, s így végül Isten teljes mértékben és örökre velünk lakozhasson.

Az isteni jelenlét az advent hit középpontjában

Sokan állítják, hogy a Szentírtás központi témája Isten jelenléte², következésképpen az isteni jelenlét fogalma elengedhetetlen az adventista teológia és identitás szempontjából, és ez a megnevezésünkben is megtalálható – *hetednapi adventista*. Az „adventista” kifejezés Krisztus második eljövételére utal, amit követően „mindenkor az Úrral leszünk” (1Thess 4:17), a „hetednapi” jelző pedig a szombatra, a hetedik napra helyezi a hangsúlyt, amely az imára és az Úrral ápolt, közösséggel teli pihenésre tétetett félre, az isteni teremtés (2Móz 20:11) és a szabadulás (5Móz 5:15) emlékünnepeként.

Mindezek által az advent hithez kapcsolódik az Istennel véget nem érő együtt lakozás reménysége. Öszszességében tehát a hetednapi adventista megnevezés Isten jelenlétére utal az „időben” (a szombat ajándéka), valamint a végső helyreállításra (a második eljövételre), amikor Isten velünk fog lakozni.

Az áldozati rendszer által Isten megnyitotta az utat, hogy velünk lehessen még a bűn okozta zűrzavar közepette is. A megváltás teljes történelmének középpontjában Isten jelenléte, Krisztus engesztelő áldozata áll, amely szavatolja az isteni ígéret teljesedését, miszerint népével fog lakozni.

Elemazzuk röviden advent hitünk és identitásunk e három pillérét: a szombatot, a szentélyt és a második eljövételt.

A szombat ajándéka

Egyesek a szombatot tehernek tekintik, pedig a szombat az egyik legnagyobb kegyelmi megnyilvánulás! A szombat Isten jelenlétének ajándéka, olyan nap, amikor megpihenhetünk a Teremtővel, és nem kell dolgoznunk (ami a cselekedeteken alapuló vallás ellentéte). Jacques Doukhan a következőképpen magyarázza ezt: „A negyedik parancsolat megtartása által a hívó ember nem tagadja a kegyelem fontosságát”, hanem „az isteni törvény iránti engedelmessége révén kifejezi hitét Isten kegyelmében.”³

A szombat annak a jele, hogy munkálkodó kegyelme révén Isten megváltja és megszenteli (szentté teszi) népet, és ezen a napon hűséges gyermekei megpihenhetnek. Isten kijelentette: „És adám nékik szombataimat is, hogy legyenek jegyül köztem és ő közöttük; hogy megtudják, hogy én vagyok az Úr, az ő megszentelőjük” (Éz 20:12).

A szombat tehát Isten népének azonosító jegye, azoké, akik hozzá tartoznak, és akiket üdvözít. Ugyanakkor a szombat visszautasít minden próbálkozást, amellyel

teljesítményünk vagy megvalósításaink alapján próbáljuk meghatározni értékünket vagy identitásunkat, mivel a szombat parancsa felszólítja az embert, hogy *pihenjen* meg mindabban, amit Isten tett és tesz.

A szombat továbbá a szabadulás napjaként arra emlékeztet, hogy Isten megszabadította Izrael népét az egyiptomi rabszolgaságból (lásd: 5Móz 5:15). Ézsaiás tovább viszi a szombat gondolatát, és Isten igazság-szeretetről beszélve, a következő felhívást intézi a néphez: „Hát nem ez-é a böjt, amit én kedvelek: hogy megnyisd a gonoszoknak bilincseit, az igazság köteleit megoldjad, és szabadon bocsásd az elnyomottakat, és hogy minden ígát szét-tépjetelek? Nem az-é, hogy az éhezőknek megszegd kenyeredet, és a szegény bujdosókat házadba bevigyed, ha meztelet látsz, felruházzad, és tested előtt el ne rejtse magadat?” (Ézs 58:6-7). Itt olyan cselekedetéről van szó, amelyekért Jézust szombatrontással vádolták (Mt 12; Jn 5; Lk 4:18-19). A *Jézus élete* című könyv szombatról szóló fejezetében Ellen White a következőket írja: „Minden hamis vallás arra tanítja híveit, hogy hunyjanak szemet az emberi szükségletek, szenvedések és jogok fölött.”⁴

A szombat a Krisztus iránti hűség jele, mint ahogy az önzetlen szeretetén és igazságán alapuló országa iránti hűség jele is, mely ország szembeszáll a világ hatalmaival és mindazokkal, akik követik a fenevadat, Sátánt (lásd: Jel 12–14.). A szombat ugyanakkor egy idő-templom; egy nap, amelyet Isten elkülönített a pihenésre és a kapcsolatok ápolására, hogy örvendhessünk Teremtőnk és Fenntartónk szeretetének.

A szorongást és kimerülést okozó, teljesítményre összpontosító világunkkal ellentétben a szombat időt biztosít számunkra, hogy megünnepeljük Isten értünk alkotott művét, és ne saját megvalósításainkra összpontosítsunk. Közösségünk lehet vele, örülhetünk annak, amit tett, és a saját magunk dolgai után való rohanás helyett megpihenhetünk benne. Napjainkban, amikor az emberek egyre magányosabbak, egyre elfoglaltabbak, egyre jobban szoronganak és egyre figyelmetlenebbek, egy ilyen szent, félretett idő mindennél fontosabbnak bizonyul.

A szombat többek között szent időt kínál, hogy kapcsolatot teremthessünk Istennel és embertársainkkal, miközben nem végzünk olyan tevékenységet, amely elvonja a figyelmünket. Micsoda ajándék! Krisztus hív bennünket: „Jöjjetek én hozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterhelgettetek, és én megnyugosztalak titeket” (Mt 11:28).

**ISTENI
EREDET
JOHN
PECKHAM**

EZ A MI IDENTITÁSUNK: ISTEN GYERMEKEI KRISZTUSBAN ÉS A REMÉNYSÉG-BEN. SOSE FELEJT-SÜK EL, HOGY KIK VAGYUNK, ÉS ENNEK FÉNYÉBEN ÉLJÜK ADVENT HITÜNKET!

A szentély jó híre

A szombat mint idő-templom mellett ott van a szentély is. A földi sátor és a földi templomok a mennyei szentély előképei voltak, ahol Krisztus főpapként közbenjár érettünk (Zsid 8:1-2; 9:11-12), hogy örökre megbékéltethessen bennünket Istennel.

Ez rendkívüli jó hír! Mindezek mellett sokan nem értékelik!

Amikor a szentélyre gondolunk, sokunknak az ítélet jut az eszünkbe, de nem pozitív értelemben. Ez látszólag érthető is. Mi, emberek nem szeretjük, ha ítélkeznek felettünk. Viszont akiknek szabadulásra van szükségük, azok számára nagyon jó dolog tudni, hogy a Bárány érdek nélküli szeretete legyőzi és helyettesíti a fenevad elnyomó, önző szeretetét.

Képzeltetek el egy embert a törvényszéken, amint az ítéletét várja. Sorsa ettől az ítélettől függ. Ártatlannak vagy bűnös embernek fogják nyilvánítani? Ő sem tudhatja biztosan. A várakozás számára örökkévalóságnak tűnik. Végül elhangzik az ítélet. Minden vádpontban bűnösnek találják. Teljes mértékben meg kell térítenie az okozott kárt.

Ilyen esetben örül, vagy elkeseredik? Ez attól függ, hogy vádlottként vagy sértettként hallja az ítéletet. Ha ő az áldozat, akkor kártérítésben reménykedik. Most ő és a családja immár örülhet, végre igazságot szolgáltatottak. Visszakapják, amit elveszítettek. A szabadulást számukra az ítélet hozta el.

A Szentírásban az ítélet csodálatos dolog – igazságot és szabadulást hoz a gonoszság áldozatainak. Ilyen alapon tehát a Szentírásban a hűségesek könyörögnek, hogy Isten ítéletet hirdessen. Nem próbálnak kibújni alóla, hanem folyton felteszik a kérdést, hogy miért késik az isteni ítélet.

A szentélyben zajló szolgálatok révén Isten végül igazságot szolgáltat. Az ítélet által megigazítja a jellemet, és szabadulást szerez számunkra, megbékéltet Önmagával, hogy mindazok, akik vágnak az üdvösségre, vele lakozhassanak az örökkévalóságon át.

Ez a csodálatos hír arra készítet bennünket, hogy számot vessünk saját állapotunkról. Sátánt követjük, és az ő útjain járunk, vagy a Bárány érdek nélküli szeretetének útjára lépünk? Ki iránt tanúsítasz hűséget? Kivel azonosulsz?

Krisztus közbenjárása nélkül ítélet vár ránk. Isten az ítélethozatal teljes ügymenetét Krisztusra bízta (Jn 5:22), és védőügyvédként is képvisel minket, ha hiszünk benne (1Jn 2:1) és azonosulunk vele. Megváltónk és Urunk nélkül nem győzhetünk. Viszont nem is veszíthetünk, ha Ő a mi ügyvédünk.

Krisztus főpapi szolgálata teljes megbékélést eredményez, hogy a teremtés művében újra helyreállhasson az isteni jelenlét. Ő nemcsak személyes megmentésünk érdekében munkálkodik, hanem azért is, hogy helyrehoz-

zon minden igazságtalanságot a világegyetemben, és elhozza önzetlen szeretetének örök országát. Ha hívod Őt, megszabadít. És ez elégséges. Így írt erről Ellen White: „A sírból üresen kelsz fel, de ha Jézus a tiéd, akkor mindent megnyertél. Isten nagy napján megállhatsz, ha Jézus a tiéd, mert egyedül csak rá lesz szükséged.”⁵

A fenevad és követői fölött végül elhangzik az ítélet, de mindazok, akik megtérnek gonosz útjaikról, és elfogadják Isten érdekmentes szeretetét, megbocsátást nyernek, és megtisztíttatnak (lásd: 1Jn 1:9). Kiáltásuk feljut Istenhez: „Nagyok és csodálatosak a te dolgaid, mindenható Úr Isten... mert a te ítéleteid nyilvánvalókká lettek” (Jel 15:3-4).

Szavakban ki sem tudom fejezni, milyen csodálatos munkát végez Krisztus értünk a szolgálati rendszer révén, hogy megváltson és átformáljon, s így örökre vele lehessünk.

A második eljövétel nagy reménysége

Így jutottunk el a második eljövétel reménységéhez. Amint korábban már említettem, az „adventista” jelző olyan emberekként azonosít bennünket, akik sóvárogva várják és készülnek Krisztus második eljövetelére.

Krisztus visszajövele után Isten velünk fog „lakozni” (Jel 21:3). Akkor „eltöröl minden könnyet az ő szemekről; és a halál nem lesz többé; sem gyász, sem kiáltás, sem fájdalom nem lesz többé, mert az elsők elmúltak” (4. v.).

Az adventisták azt a küldetést kapták, hogy hirdessék a hármás angyali üzenetet (Jel 14:6-12), segítve a világot felkészülni Krisztus közeli eljövetelére és az Istennel való lakozásra. A három angyal üzenete többek közt bemutatja, hogy a fenevad megpróbálja önző módon megváltoztatni Isten törvényét, és arra akarja rávenni a világot, hogy őt imádja, ami éles ellentétben áll a Bárány önzetlen szeretetének útjával.

Jézus visszajövetelekor végleg helyre lesz állítva Isten velünk való jelenléte. A Szentírás Isten keresésének történetét mutatja be; Urunk arra törekszik, hogy teljes mértékben helyreállítsa az Ő jelenlétét közöttünk, ahogy azt kezdetben is tervezte. Olyannyira szeretne velünk lakozni, hogy Krisztus emberré lett – „velünk az Isten” emberi testben – és meghalt érettünk.

Végül pedig be fog következni az, amit az Írás mond: „Isten sátora az emberekkel van, és velük lakozik, és azok az ő népei lesznek, és maga az Isten lesz velük, az ő Istenük”, és többé sosem lesz gonoszság, szenvedés vagy halál (Jel 21:3-4; vö. 1Kor 2:9).

Az advent üzenet Isten jelenlétének csodálatos teológiája, amely szorosan kapcsolódik a megváltás történetéhez, vagyis Isten velünk lakozásának történetéhez. Íme, a nagy öröm, reménység és szeretet üzenete: Isten újból velünk fog lakozni! Nekünk csupán bizonyóságot kell tenünk a hitünkéről, és tovább kell adnunk ezt a csodálatos hírt, és azzal összhangban élünk és szeretünk.

A Krisztusban gyökerezett identitás

Miközben várjuk Krisztus visszajöttét és készülünk erre az eseményre, mindannyiunknak választ kell adnunk Krisztus kérdésére: „Ti pedig kinek mondotok engem?” (Mt 16:15).

Te kinek „mondod” Őt? Válaszodnak nemcsak az Ő identitásához van köze, hanem a te identitásodhoz is. Akár elismered Őt Teremtődnek, akár nem, Ő úr mindenek fölött, az egyedüli név, aki által üdvösséget nyerhetünk (Csel 4:12).

Isten teremtményeként, akit saját képmására alkotott, felbecsülhetetlen értéket képviselsz. Isten meghív, hogy egyre szorosabb kapcsolatot ápolj vele. Ha hiszel Krisztusban, akkor hit által Krisztusban vagy mint Isten örökbefogadott gyermeke, aki a teljes örökségre jogosult (lásd: Róm 8:15-17). Ez a te *magasztos* identitásod.

Adventistaként hitünk Isten jelenléte köré összpontosul – identitásunk szorosan összefügg Krisztus visszajövetelének várásával és a felkészüléssel, miközben magunkat holtnak tekintjük a bűn tekintetében, de élőknek Krisztusban (Róm 6:11). Végsősoron tehát azonoságunk Krisztusban gyökerezik, aki volt, van és lesz, aki által mindenek teremtettek, és aki az életét adta üdvösségünkért, majd feltámadt, most pedig mint Főpap szolgál érettünk a mennyei szentélyben, de hamarosan visszajön, hogy magához vegye mindazokat, akik hisznek az Ő nevében, hogy örökre vele legyenek. Ez a mi identitásunk: Isten gyermekei Krisztusban és a reménységben. Sose felejtjük el, hogy kik vagyunk, és ennek fényében éljük *advent* hitünket! ■

John Peckham, az *Adventist World* társszerkesztője, az Andrews Egyetem teológia és keresztény filozófia tanára

1. Lásd: John C. Peckham: *God With Us: An Introduction to Adventist Theology*, Andrews University Press, Berrien Springs, Michigan, 2023.
2. Lásd: J. Scott Duvall és J. Daniel Hays: *God's Relational Presence: The Cohesive Center of Biblical Theology*, Baker Academic, Grand Rapids, 2019.
3. Jacques Doukhan: „Loving the Sabbath as a Christian: A Seventh-day Adventist Perspective”, *The Sabbath in Jewish and Christian Traditions*, ed. Tamara Cohn Eskenazi, Daniel J. Harrington, és William H. Shea, Crossroad, New York, 1991, 155. o.
4. Ellen G. White: *Jézus élete*, 286. o.
5. Ellen G. White: *Evangelizálás*, 243. o.

A JWST¹ NAGY „CSAPÁSA”

Meglepetés-galaxisok

„Annyira fényesek, hogy egyszerűen nem lehet nem észrevenni őket.” Ezt a meglepő kijelentést Rohan Nidu, a Massachusetts Institute of Technology (MIT) csillagásza tette, miután elemezte a James Webb Space Telescope által készített felvételeket. A vizsgált, postabélyegnyi terület a Nagy Göncöl közelében található. A Hubble teleszkóp korábban már vizsgálta az érintett területet, aminek köszönhetően következtetni lehetett a távoli galaxisok létezésére, ami most be is igazolódott.

A kutatók a felvételeket vizsgálva figyeltek fel a hatalmas méretű, fényes objektumokra. „Annyira vörösek és ragyogóak, hogy egyszerűen hihetetlennek tűnnek”² – nyilatkozta Erica Nelson. Valójában 13 galaxisról van szó, amelyet 13 milliárd fényévnyi távolságból, pontosabban az ősrobbanástól számított 400–700 millió év körüli távolságból figyelhettünk meg. Közülük 6 tömeggalaxis, ami azt jelenti, hogy „a csillagok tömege meghaladja a 10^{10} -en naptömeget, egyikük pedig még ennél is méretesebb.”³ Vagyis legalább akkorák, mint a Tejútrendszer, de akár hatalmasabbak is lehetnek.

„Ó, egészen más, sőt, bizarr objektumok” – jelentette ki Ivo Labbé, az ausztráliai Swburne Műszaki Egyetem asztrofizikusa, aki a Nature folyóiratban megjelent tanulmány szerzője is. „Ha a Tejút egy átlagméretű, 175 centiméter magas, 70 kilogrammos felnőtt lenne, akkor ezek a galaxisok alig 1 éves csecsemőknek

számítanak, viszont a felnőttével megegyező méretűek és tömegűek.”

Igazi csapás ez az ősrobbanás-elméletre nézve. A 10^{11} -en naptömegű galaxisokat csupán 1 milliárd évvel az ősrobbanás után fedezték fel. „A korai világegyetem egyszerűen nem állhatott össze ilyen gyorsan, s így ezeknek a galaxisoknak sem lett volna idejük kialakulni”⁴ – állítja a coloradói Boulder Egyetem asztrofizikusa, Erica Nelson, aki a Science News hasábjain is írt erről: „Elképesztő ezeknek a galaxisoknak a létezése.”⁵ A The Guardian 2023. július 15-i számában pedig a következő kijelentés olvasható: „A Webb-teleszkóp teljesen átforgalmazta a csillagászzal kapcsolatos értelmezéseinket.”⁶

Az ősrobbanás-elmélet szerint nem volt sem kellő mennyiségű anyag, sem elég idő ezeknek a galaxisoknak a kialakulásához. A Tejút például sokkal fiatalabb, csupán 10 milliárd éves. Mivel magyarázható tehát a nagyon régi galaxisok megjelenése a kialakulásukhoz szükséges anyag és idő hiányában? Az elmélet szerint nagyjából 300 millió évig csupán egy galaktikus „leves” létezett, aztán több mint 100 millió év kellett ahhoz, hogy

kialakuljanak az első csillagok, utána pedig újabb százmillió év a „törpegalaxisok” kialakulásához, és természetesen további milliós éves nagyságrendű időbe tellet a közepes és nagy galaxisok kialakulása. Az első galaktikus struktúrák létrejötte legalább egymilliárd évig tartott, így „nem tudni, hogyan sikerült felnőniük ezeknek a monstrokoknak”⁷ – mondja Ivo Labbé. Az összes kozmológiai modell megdőlt: „Egy olyan váratlan dologra bukkantunk, amely fejtörést okoz a tudománynak, és megkérdőjelezi a galaxisok kialakulásával kapcsolatos összes elméletünket”⁸ – nyilatkozta Joel Leja, a Penn State University asztrofizikusa. Mi a teendő? Ha ezek a feltételezések beigazolódnak, egyértelművé válik, hogy az ősrobbanás-elmélet hamis.

A vöröseltolódás-elmélet tévedései

A *Hubble-állandó* alapján a világegyetemi tágulási sebessége 68 kilométer per szekundum per Megaparsek (km/s/Mpc). Az utóbbi években azonban bevezettek egy új mérési rendszert, a *kozmosz mérőskálát*, amely a Hubble-, újabban pedig a Webb-teleszkóp adatain alapszik, és ennek értelmében a tágulási sebesség 73,2 km/s/Mpc. Felfedezték, hogy a korai világegyetem galaxis-tömörülései sokkal idősebbek, mint azt korábban hitték. Ezt figyelték meg, amikor összehasonlították a Webb-teleszkóp több száz galaxissal készült felvételeit a Hubble-teleszkóppal készült korábbi felvételekkel. Az eredmények megjelentek a *Cosmic Evolution Early Releases Science* (CEERS) című tanulmányban, és bemutatásra kerültek az Amerikai Csillagászati Társaság 241. összejövetelén.

A tanulmány a 850 galaxis nagyjából 11–13 milliárd évvel ezelőtti „vöröseltolódását” vizsgálta. Jeyhan Kartaltepe professzor⁹, a Rochesteri Technológiai Intézet társkutatója a következőket nyilatkozta: „A korábbi kutatások során számos olyan galaxist figyeltünk meg, amelyek nagyfokú vöröseltolódást mutattak, a Webb által küldött felvételeken azonban más struktúrák is feltűnnek, mint például szférikus vagy a nem szabályos alakzatúak, amelyek alacsonyabb vöröseltolódást mutatnak. Ez azt jelenti, hogy a magas vöröseltolódású galaxisok már elég fejlettek, és különböző formákat öltöttek.”¹⁰ Más szóval: ezek a „korai” galaxisok sokkal összetettebbek, mint eddig hitték.

Az *ArXiv* platformon megjelent, majd a *The Astrophysical Journal* által is közzétett kutatási eredmények igazolják, hogy a Hubble révén korábban azonosított 850 galaxis közül 488 új morfológiai alapú besorolást kapott a James Webb segítségével végzett elemzés nyomán. Számos gala-

xis sokkal idősebb, mint korábban hitték, ami „arról árulkodik, hogy még mindig nem tudjuk, mikor alakultak ki a legrégebbi galaktikus struktúrák”¹¹ – vonta le a következtetést Kartaltepe. Brant Robertson, a kaliforniai Santa Cruz Egyetem asztrofizikusa pedig kijelentette: „Már a fiatal galaxisok is képesek csillagokat létrehozni, ami meglepő.”¹²

Totális zűrzavar. Adam G. Riess, a Johns Hopkins Egyetem professzora és a Space Telescope Science Institute (STScI) híres csillagásza nemrég kijelentette: a James Webb teleszkóp meggyőzőtt, hogy „hiányosak az ismereteink a világegyetemmel kapcsolatosan.”¹³

A „CEERS 1019” meglepetése

És mintha ez nem lenne elég, a James Webb újabb meglepetéssel szolgált: felfedezte a „CEERS 1019” szupermasszív fekete lyukat. A galaxist már a Hubble segítségével is észlelték, a Webb azonban váratlan részletekre derített fényt. „Ez a legtávolabbi és legrégebbi fekete lyuk, amit ismerünk” – mondta Rebecca Larson, a Texasi Egyetem asztrofizikusa. A „CEERS 1019” nagyjából 570 millió évvel az ősrobbanás után keletkezhetett, ezért annyira megmagyarázhatatlan a létezése. Ismert tény, hogy egy fekete lyuk általában egy csillag halálakor keletkezik. A *Hertzsprung-Russel* diagramma¹⁴ alapján egy csillag életciklusa évmilliókat is felölelhet. Születése, fejlődése, élete, életének végső szakasza, szupernóvává, utána pedig fekete lyukká, sőt szupermasszív fekete lyukká válása viszont nagyon sok időt igényel. Mivel magyarázható tehát egy olyan csillag halála, amelynek még a kialakuláshoz sem volt elég ideje?

A Webb-teleszkóp a „CEERS 1019” mellett két másik fekete lyukat is észlelt; a „J1342+0928” elnevezésű kvazár csupán 690 millió éves, és 8000 millió naptömeggel rendelkezik, a „J03131806” pedig 670 millió éves, és 1,6 milliárd naptömegű.

Megdöbbenő! Sokkoló! Mikor alakulhattak ki ezek?

A kegyelemdőfést egy másik fekete lyuk, a „TON 618” adja meg, amely az északi félteke fölött, a Vadászebek csillagképben található a Nagygyöncöl és az Ökörhajcsár csillagképek között. Ez a világegyetemben eddig felfedezett leghatalmasabb fekete lyuk. Braulio Iriarte és Ezirque Chavira, a mexikói Tonantzintla obszervatórium csillagászaik még 1957-ben fedezték fel. Aztán 1970-ig nem sokat tudtunk róla, amikor is a Sloan Digital Sky Survey Asztrophical Research Consortium CCBY 4.0 kutatói felbecsülték a méretét és a földhöz viszonyított távolságát. A hozzávetőleges mérések arra utalnak, hogy nagyjából 66 milliárd naptömeggel rendelkezik. Vagyis olyan nagy, hogy meghaladja a mi naprendszerünk teljes tömegét. Ez hihetetlen, el sem tudjuk képzelni. Átmérője 25-ször haladja meg a Nap és a Plútó közötti távolságot, azaz több mint 187,5 milliárd kilométer. A csillagászok szerint, a világegyetem folytonos tágulása miatt a „TON 618” nagyjából 18 milliárd fényévre található a Földünkötől.¹⁵

A TEREMTŐ ELISMERÉSE BENONE LUPU

NEM LENNE EGY-SZERÜBB ELŐVENNI EGY MAGSZEMNYI HITET, ÉS ALÁZATOSAN KÖZELEDNI A VILÁGEGYETEM URÁHOZ, MONDVÁN: „URAM, ÉN ISTENEM, NAGY VAGY TE IGEN!” (ZSOLT 104:1)?

A világegyetem életkora 14 milliárd fényév. Hogy lehet, hogy az eddig felfedezett objektumok 13,5 milliárd fényévre tehető, és íme, egy szupermasszív fekete lyuk most 18 milliárd fényévnyi távolságból küld felénk jeleket?¹⁶ Ez 4 milliárd évnyi különbség. Kevésnek tűnik? Van egy szupermasszív fekete lyuk, amely 4 milliárd évvel idősebb az ősrobbanásnál?

Labbé szókimondóan fogalmaz: „Ha beigazolódnak ezeknek a galaxisoknak a létezése, újra kell gondolnunk a galaxisok kialakulásának elméletét.”¹⁷ *De még ha nem is igazolódná be, akkor is szükségünk van egy új elméletre. Túlságosan sok kérdés marad megválaszolatlanul, és a megoldatlan problémák az idő teltével csak sokasodni fognak, és egyre nagyobb nyomással nehezdednek ránk. Tonelli szerint „2023-ban sokkal több megválaszolatlan kérdésünk van, mint volt egy évszázaddal korábban. Például, a '90-es években azt mondták, hogy ha majd felfedezzük a Higgs-bozont, a Standard Modell mindenre választ fog adni. De nem így történt: miután felfedeztük, arra is rájöttünk, hogy olyan furcsa tulajdonságokkal rendelkezik, amelyeket az elméletünk nem látott előre, s talán éppen azért, mert olyan részecskékkel áll kölcsönhatásban, amelyeket nem ismer el a Standard Modell.”¹⁸*

Ez azt jelenti, hogy felül kell vizsgálnunk a Standard Modellt.

Egy dolog biztos: az ősrobbanás-elmélet nem nyújt magyarázatot arra, hogy miként alakultak ki ezek a csillagmonstrumok csupán néhány százmillió év alatt; vagyis hogyan jöttek létre a csillagok, a galaxisok, hogyan ment végbe az implózió (az anyagi test robbanásszerűen gyors térfogatcsökkenése), a szupermasszív fekete lyuk kialakulása és a köré formálódó galaxis átszerveződése. Az biztos, hogy vagy a „CEERS 1019”-nek nem kellene léteznie, vagy az ősrobbanás-elméletéről kell lemondani.

Ha ilyen kérdések merülnek fel, bizony nagy hit kell az ősrobbanás-elmülethez való csökönös ragaszkodáshoz. Olyan nagy hit, hogy immár a tudomány embere lassan buzgóbb lesz, mint a falusi néni, aki a templomban gyertyát gyújtva rebegi el a Miatyánkot. Nem lenne talán jobb ujjunkat az ajkunk elé emelni, és felhagyni a távoli világokkal kapcsolatos feltételezésekkel, spekulációkkal? Hát nem lenne egyszerűbb elővenni egy mag szemnyi hitet, és alázatosan közeledni a világegyetem Urához, mondván: „Uram, én Istenem, nagy vagy te igen!” (Zsolt 104:1)? ■

Dr. Benone Lupu, lelkipásztor, Róma, Olaszország

1. A James Webb Space Telescope rövidítése. Samuel Karl, *Revolutionary Shift: The James Webb Telescope*, 2022, 5–38. o.
2. Ivo Labbé, Pieter van Dokkum, Erica Nelson, Rachel Bezanson, Katherine A. Suess, Joel Leja, Gabriel Brammer, Katherine Whitaker, Elijah Mathews, Mauro Stefanon, Bingjie Wang. „A population of red candidate massive galaxies ~600 Myr after the Big Bang”, *Nature*, 2023. február 22., 616. köt., 266–269. o.
3. *Nature*, 266–269. o.
4. Teresa Nowalowski, „Webb Telescope Finds Evidence of Massive Galaxies That Defy Theories of the Early Universe”, *Smithsonian Magazine*, 2023. február 24.
5. *Nature*, Springer 2023, 266–269. o.
6. Robin McKie, „Mindblowing: how James Webb telescope’s snapshots of infant universe transformed astronomy”, *The Guardian*, 2023. július 15., 23. o.
7. Nowalowski, „Webb Telescope...”, *Smithsonian Magazine*, 2023. február 24.
8. Penn State, „Discovery of massive early galaxies defies prior understanding of the universe”, *Science Daily*, 2023. február 23.
9. Jeyhan Kartaltepe, a *Cosmic Evolution Early Release Science* társkutatója, CEERS.
10. J. S. Kartaltepe, C. Rose, B. N. Vanderhoof, Elizabeth J. McGrath, L. Costantin, I. G. Cox, L. Y. A. Yung, D. Kocevski, S. Wuyts, H. C. Brett, H. Andrews, M. B. Bagley, S. L. Finkelstein, R. Amorin, P. Haro, B. E. Backhaus, P. Behroozi, L. Bisigello, A. Calabro, C. Casey, R. T. Coogan, D. Croton, A. Vega, M. Dickinson, M. C. Cooper, A. Fontana, M. Franco, A. Grazian, N. A. Grogin, N. Hathi, B. Holwerda, K. Iyer, S. Jooee, I. Jung, L. Kewley, A. Kirkpatrick, A. M. Koekemoer, J. Liu, J. Lotz, R. Lucas, J. Newman, C. Pacifci, V. Pandya, C. Papovich, L. Pentericci, P. G. Perez-Gonzalez, J. Petersen, N. Pirzkal, M. Rafelski, S. Ravindranath, R. Simons, G. Snyder, R. Somerville, E. Stanway, A. Straughn, S. Tacchella, J. Trump, J. Vega-Ferrero, S. Wilkins, G. Yang, J. Zavala, „CEERS Key Paper IV: The Diversity of Galaxy Structure and Morphology at z=3-9 with JWST”, *Submitted to arXiv*, 2023. „Wide diversity of galaxies in the early universe Scientists use CEERS Survey to examine the structure and morphology of 850 high-redshift galaxies”, *Science Daily*, 2023. január 9.
11. J. S. Kartaltepe és mások, „CEERS Key Paper IV: The Diversity of Galaxy Structure”, *Submitted to arXiv*, 2023; „Wide diversity of galaxies...”, *Science Daily*, 2023. január 9.
12. Kartaltepe, „CEERS Key Paper IV”, *Science Daily*, 2023. január 9.
13. Adam G. Riess és mások, *Crowded No More: The Accuracy of the Hubble Constant Tested with High Resolution Observations of Cepheids by JWST*, Cornell University, 2023. július 28., www.doi.org/10.48550/arXiv.2307.15806
14. A HR-diagramma alapján határozzák meg egy csillag hozzátvetőleges „korát”.
15. G. Colla, C. Fanti, A. Ficarra, L. Formiggini, E. Gandolfi, G. Grueff, C. Lari, L. Padrielli, G. Roffi, P. Tomasi e M. Vigotti, „A catalogue of 3235 radio source at 408 MHz”, *Astronomy & Astrophysics Supplement Series*, vol. 1, n. 3, 1970, 281. o.
16. Shemmer, O.; Netzer, H.; Maiolino, R.; Oliva, E.; Croom, S.; Corbett, E.; di Fabrizio, L. (2004). „Near-infrared spectroscopy of high-redshift active galactic nuclei: I. A metallicity-accretion rate relationship”, *The Astrophysical Journal*, 614 (2), 547–557. o.; Wikipedia („Ton 618”, angol kiadás). Lásd még: „Ton 618”, *Academic Accelerator Encyclopedia*; „Ton 618”, www.academic-accelerator.com
17. *Nature*, 266–269. o., *Fatto Cotidiano*, 2023. március 13., 7. o.
18. Guido Tonelli, *Genesi, il grande racconto delle origini*, Milano 2020, 45. o.

A BIBLIAI JELKÉPEK KIEGYENSÚLYOZOTT ÉRTELMEZÉSE

A szemiotika a jelek és jelrendszerek tudománya, amely a jelképek értelmezésével és kommunikációjával foglalkozik. A teológiai szakágak palettáján a szemiotika a hermeneutikához – az értelmezés tudományához – tartozik. A helytelen értelmezések „szörnyeket” szülhetnek. A jelek és a jelképek üzeneteket hordoznak magukban. Az idők folyamán ugyanazok a jelek és jelképek eltérő üzeneteket is tartalmazhatnak, éppen ezért fontos alaposan ismernünk valamennyi korszak kultúráját. Ilyen értelemben tehát a jelképek olyan jelentéstartalommal rendelkeznek, amelyet az egyes korszakban élő emberek neki tulajdonítanak. Léteznek állandó üzenetet hordozó jelképek, kultúrától, korszaktól függetlenül. Ilyen például – noha tabutémának számít – a horogkereszt vagy a sarló és a kalapács, amely nem szorul magyarázatra. Habár a horogkereszt sokkal korábbi szimbólum, mint a nácizmus – ősi hindu templomokban is fellelhető –, a közösségi mentalitásban a gyűlölet, az antiszemitizmus és a rasszizmus jelképeként maradt fenn.

Már a Biblia első lapjain találkozunk jelekkel és jelképekkel: a szivárvány mint a szövetség jele; fogadalomtételempor alá helyezett kézzel; házasságban élő asszony jele; Kain jele; az ajtófélfák vérrel való bekenése Egyiptomban az isteni oltalom jeleként; Gedeon és a gypjű jele; jel azon emberek homlokán, akik a bűn miatt sóhajtoznak és nyögnek (Ez 9:6); Jónás jele; a fenevad bélyege (Jel 13:17), stb.

Sajnálatos módon a kifejezetten bibliai jelképeket bizonyos mértékben „elkoboztá” bukott világunk. Eszembe jut egy furcsa eset, ami két évvel ezelőtt a tengerparton történt velem. Nem volt strandtáskánk, ezért elhatároztuk, hogy vásárolunk egyet. A feleségemmel ki is választottunk egy szép darabot, amelyre szivárványos minta volt nyomtatva. Ez a jelkép a bibliai időkből származik, és az állandó isteni oltalomra emlékeztet: „Szövetséget kötök ti veletek, hogy soha ezután el nem vész özönvíz miatt minden test; és sohasem lesz több özönvíz a földnek elvesztésére. És monda az Isten: ez a jele a szövetségnek, melyet én örök időkre szerzek közöttem és ti közöttetek, és minden élő állat között, mely ti veletek van: az én ívemet helyeztetem a felhőkbe, s ez lesz jele a szövetségnek közöttem és a föld között” (1Móz 9:11-13). Amikor friss szerzeményünket meglátta a nagyobbik fiunk, addig unszolt, míg vissza nem mentünk a boltba, és ki nem cseréltük a táskát. Attól félt, hogy az LGBTQ+ közösség támogatóinak fognak tartani minket.

Nem tudjuk, hogy Isten szemmel látható jelet helyezett-e Kainra, vagy csak az isteni oltalomban részesítette. Az azonban biztos, hogy Isten megígérte: „... aki megölelndi Kaint, hétszerte megbüntetik. És megbélyegzé az Úr Kaint, hogy senki meg ne ölje, aki rátalál” (1Móz 4:15). Sajnos az isteni védelemről szóló kijelentést mantaraként ismételtette Kain egyik utódja, Láamekh: „Ha hétszerez a bosszú Kainért, hetvenhétszerez az Láamekhért” (1Móz 4:24). Érdekes, hogy az isteni megbocsátás legalább olyan mértékű kell, hogy legyen, mint a bosszú: „Monda néki Jézus: Nem mondom néked, hogy még hétszer is, hanem még hetvenhétszer is” (Mt 18:22).

A Bibliában a legfontosabb jel a körülmetélés, ami az ember és Isten szövetségének a jele. Nincs tudomásunk arról, hogy Isten miért rendelte el ezt a jelet: „Ez pedig az én szövetségem, melyet meg kell tartanotok én közöttem és ti közöttetek, és a te utánad való magod között: minden férfi körülmetéltessék nálatok. És metéltétek körül a ti férfitestetek bőrének elejét, és az lesz az én közöttem és ti közöttetek való szövetségnek jele. Nyolcnapos

**BÖLCS
SZÍV
DANIEL
NIŰLESCU**

**SZÜKSÉGES, HOGY
BÖLCS ÉS BÁTOR
MÓDON HŰSÉ-
GESEK LEGYÜNK
A BIBLIAI IGAZSÁG-
HOZ: „AZ ESZES-
NEK ELMÉJE TUDO-
MÁNYT SZEREZ,
ÉS A BÖLCSÉKNEK
FÜLE TUDO-
MÁNYT KERES”
(PÉLD 18:15).**

korában körülmetéltessék nálatok minden férfigyermek nemzedékeiteknel... A körülmetéletlen férfi pedig, aki körül nem metélteti az ő férfitestének bőrét, az ilyen lélek kivágattatik az ő népe közül, mert felbontotta az én szövetségemet” (1Móz 17:10-14). „A nyolcadik napon pedig metélték körül a fiú férfitestének bőrét” (3Móz 12:3). Ismert tény, hogy fiziológiai szempontból a vér a nyolcadik napon alvad optimálisan. A bibliai idők higiéniai előírásait nem lehet összehasonlítani a maiakkal, ennek tudható be a körülmetélés. A jel a szövetség komolyságára utalt, amely vagy áldást vagy átkot hozott a leszármazottakra.

A Teremtés könyve nem csak a kezdetekről szól, hanem a jelekről is. A 24. fejezetből megtudjuk, hogy akkoriban miként tettek fogadalmat: „Monda azért Ábrahám az ő háza öregebb szolgájának, aki őnéki mindenben gazda vala: Tedd a kezéd a tomporom alá!” (1Móz 24:2). A talmudi hagyomány szerint ez a fogadalom is a körülmetélésre utal – vagyis a szövetség jelére, Isten jelenlétére. Miért volt szükség ilyen eskütételre? Mert magában hordozta a szövetség komolyságát, vagyis az átkot vagy az áldást a leszármazottakra nézve. Manapság lehet-e így fogadalmat tenni csak azért, mert így jártak el a pátriárkák? Napjainkban a törvénybírók, a vádlottak, az államelnökök, vagy a parlamenti képviselők a Szentírásra esküsznek, noha a Biblia más álláspontot képvisel: „Én pedig azt mondom néktek: Teljességgel ne esküdjétek; se az égbe, mert az az Istennek királyi széke; se a földre, mert az az ő lábainak szármolya; se Jeruzsálemre, mert a nagy Királynak városa; se a te fejedre ne esküdjél, mert egyetlen hajszálat sem tehetsz fehérré vagy feketévé” (Mt 5:34-36).

Ugyancsak 1Mózes 24. fejezetében találjuk a férjes asszony jelét: „És megkérdezém őt és mondék: Ki leánya vagy? Ő pedig felele: Bethuélnek, a Nákhör fiának leánya vagyok, akit Milkha szült vala őnéki. Ekkor a függőt orrába, és e pereceket karjaira tevém” (1Móz 24:47). A férjes asszonyok ma már nem hordanak orrgyűrűt, inkább a társadalmi normáknak megfelelő jegygyűrűt viselnek. Indiában viszont státuszszimbólumnak számít az orrgyűrű viselése. A modern társadalomban divatos a piercing-viselés, ami a punk- és a gót-szubkultúra jelképeként az általánosan elfogadott kulturális értékek elleni lázadás kifejezése.

Clinton Bailey „Bedouin culture in the Bible” című könyvében azt írja, hogy a bibliai időkben az asszonyok a nemi tisztaság jeleként viselték a függőt az orrukban, hogy azt bárki láthassa.¹ Annak ellenére, hogy az ókori Egyiptomban a gyűrű a Nap, a Hold és a halhatatlanság jelképe volt, a történelem során viszonylag nem igazán változott a jelentése, így napjainkban is a házasság jelképeként viselik. Mi jut eszünkbe elsősre, amikor meglátunk egy jegygyűrűt viselő személyt? A Biblia tanácsa időszerű még akkor is, ha nem szeretnénk kompromit-

tálni a hitünket a jegygyűrű viselésével: „Akiknek ékesége ne legyen külső, hajjuknak fonogatásából és aranynak felrakásából vagy öltözékek felvevéséből való; hanem a szívnek elrejtett embere, a szelíd és csendes lélek romolhatatlanságával, ami igen becses az Isten előtt” (1Pt 3:3-4).

A következő példa ékesszólóan mutatja be bizonyos jelképek jelentésének megváltozását. Battle Creekben, Ellen White sírján van egy obelisz. Az összeesküvés-elméletek hívei és a tájékozatlanok teljes meggyőződéssel állítják, hogy Ellen White a szabadkőművesek rendjének volt a tagja. Az obelisz azonban nem sírkőként szolgál, hanem az ott elhaltolt családra utal. Az obelisz miatt kétes társítások születtek az ókori Egyiptommal és a szabadkőművesekkel kapcsolatosan. A XIX. században azonban az emberek nem így értelmezték ezeket a jeleket, és akkoriban a sírkertekben átlagos dolognak számított egy obelisz kihelyezése. A White család obeliszje körül legalább 20–30 hasonló síroszlop található. Hasonló helyzettel találkozunk a rochesteri (New York) temető kertben is, ahova néhány adventista úttörőt is eltemettek. Teljesen alaptalan az állítás, miszerint elődeink egytől egyig a szabadkőművesek rendjéhez tartoztak és a Rá istent imádták. Azokban az időkben szokványos volt az obeliszek kihelyezése a sírkertben, és ezzel sem a szabadkőműveseknek, sem az ókori pogányságnak nem emeltek emlékoszlopot.

1884. február 12-én maga a Generál Konferencia elnöke írt levelet Ellennek, amelyben azt tanácsolta, hogy sötét színű gránit sírkövet helyezzen James White nyughelyére. Ellen White több ízben is ellenezte a szabadkőműveséget. A jelképek tehát olyan szemantikai töltetet hordoznak magukban, amelyet egy bizonyos korszakban élő emberek nekik tulajdonítanak. Íme, egy másik ékesszóoló példa: volt olyan korszak, amikor a kereszt a kegyetlen római elnyomás jele volt, ma már viszont a keresztények szerte a világon a megváltás jelképeként tekintenek rá.²

A jelképeknek tehát az évek múlásával változhat a jelentésük. Amikor James White 1853-ban kiadta a hetente kétszer megjelenő *Advent Review and Sabbath Herald* c. folyóiratot, minden megjelent kiadáson feltüntette a dátumot és a napot – a hétfőt vagy a csütörtököt. Néhány év múlva egyesekben aggodalmat keltett, hogy a hét napjai pogány nevekből erednek (hétfő – Hold; kedd – Mars; szerda – Merkúr; csütörtök – Jupiter; péntek – Vénusz, stb.), ezért a kiadványon a második és az ötödik nap jelölése tűnt fel, megnevezés nélkül. 1880 után azonban újból visszatértek a régi, pogány istenek neveiből származó megnevezésekhez. Elődeink valószínűleg úgy ítélték meg, hogy a napok nevei nem vetnek rossz fényt az advent hitre. Ma már nem az istenek iránti hódolatból emlegetjük a napokat, hanem inkább időhatározóként használjuk őket.³ Miközben több nyelven is a napok megnevezései az istenek neveit viselik, a portugál nyelv hűséges maradt a Teremtés könyvéhez: hétfő: *secunda-feira*; kedd: *terca-feira*; szerda: *guatra-feira*; csütörtök: *quinta-feira*; stb.

Egy újabb példa a Nike sportcipőkön található logó, amit némelyek a pogánysággal asszociálnak. Ahhoz viszont, hogy ezt a jelképet a pogány imádat jelének tekintsük, legalább két dolog szükséges: alaposan ismerni kell a jelképek történetét, és képtelenségeket állító személynek kell lenni. A sokak által viselt Nike sportcipőkön található név és jelkép az ókori Görögországból származik, és az egyik legfontosabb istennő, Niké Athéné nevéét idézi? A lábbelinken díszelő Nike név és logó vajon azt jelenti, hogy Niké Athénéét imádjuk, és vele együtt szárnyalunk? Ellenkezőleg, a tervezők inkább azt próbálják sugallni, hogy Niké Athénééhez hasonlóan te is képes vagy a győzelemre. Niké istennő a különböző domborműveken a logóhoz hasonló alakzatban van ábrázolva, miközben repül. Nos, még ezek után is hajlandóak vagytok Nike sportcipőt viselni?

Nem mehetünk tovább, ha nem említjük meg a komoly, elegáns férfiak által viselt egyik legelterjedtebb ki-

egészítőt: a nyakkendő. Ennek a kiegészítőnek a története legalább annyira vitás, mint a Nike sportcipőé. Az ókori egyiptomi férfiak posztóból készült sálát viseltek a nyakukra tekerve. Ez a kiegészítő kötelező volt az egyiptomiakra nézve, mivel a társadalmi státuszt fejezte ki. Valójában a fáraók is megkülönböztető jegyként viselték, így különülve el a pornéptől, és fejezve ki az istenek iránti hódolatot.

Kr. e. 1500 évvel ezelőt a híres nyakkendőt „Ízisz-csomó”-nak nevezték. Egyiptomi múmiákat is találtak „Ízisz-csomóval” a nyakukon. Az egyiptomiak azt hitték, hogy ezek az öltözködési kiegészítők mágikus erővel bírnak, ezért amulettként viselték őket. A nyakkendőviseléssel kapcsolatos másik régészeti felfedezés az agyaghadserg, amelyet Csin Szi Huang-ti kínai császárral együtt temettek el Kr. e. 210 körül. A 8000 agyagszobor katonáinak rangjáról a nyakkendőjük árulkodik.

Római kori műtárgyak is igazolják, hogy a férfiak vászonsálát viseltek, amit ma a modern nyakkendő „öskének” tekintünk.⁴ Vajon a nyakkendőviselés ma a pogányság jele, vagy inkább a méltóság, az eleganciáé, a komolyságé és a tiszteleté? Gondolatok csak arra, hogy az idők során milyen sok vitát keltett az adventista egyházban is a nyakkendőviselés.

A karácsonyfa-díszgömbök az ókori Kína ellenségének koponyáit jelképezik, vagy inkább csak ártatlan örömet? A jelkép jelentése mára már megváltozott. Ki az, aki még ismeri a karácsonyfadíszek előtörténetét? Ki az, aki ma nem a téli ünnepek örömeit látja bennük? Ha kereskedelemben található díszgömböket kapsz ajándékba, mire gondolsz? Nem hinném, hogy porba hulló koponyákra...

Szükséges, hogy bölcs és bátor módon hűségesek legyünk a bibliai igazsághoz: „Az eszesnek elméje tudományt szerez, és a bölcsnek füle tudományt keres” (Péld 18:15). ■

Dr. Daniel Nițulescu, történész, lelkipásztor, Munténiai Egyházterület

1. <https://www.bstanhope.com/2021/04/nose-rings-biblical-symbol-of-modesty.html>

2. William Fagal, „101 întrebări despre Ellen White și scrierile ei” (Pantelimon: Viața și Sănătatea), 46–47. o.

3. *Uo.*, 48. o.

4. <https://bowties.com/blogs/the-gentlemans-guide/history-of-the-tie>

A BŰN HATÁRÁN VAGY AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁG MEZSGYÉJÉN?

Az országhatárok közvetlen közelében fekvő települések névtáblái alatt a közelmúltban még fel volt tűntetve a következő figyelmeztető jelzés: „Határtelepülés”. Az országhatárokon ma már viszonylag könnyen átjárhatunk, így a „határtelepülés” megnevezés már kevesebb jelentőséggel bír, mint mondjuk a kommunista korszakban.

Előnynek számított határtelepülésen élni, mivel az érintett lakosok gyakrabban átléphették a határt, alkalmuk nyílt átutazni a szomszédos országba olyan árucikkek beszerzése végett, amelyek hiányoztak a hazai üzletekből. Hátrány volt viszont az utazási korlátozás, tilos volt vendégül látni külföldi személyeket, a „kockázatosnak” ítélt egyéneket folyamatosan ellenőrizték, és nem ritkán kényszerlakhelyre kötelezték.

Ezek az emlékek jutottak eszembe, amikor az egyik lelkipásztor reakcióját hallottam, akire „testvér, bűn-e...?” típusú kérdéseket zúdítottak. De nem azért élesztett fel bennem emlékeket, mert a lelkész nem talált válaszokat a kérdésekre. Egyébként egy korábban megjelent cikkemben („Pál szívárványa”) én magam is beszéltem arról a világosságról, amit a Szentírás a látszólag kétértelmű helyzetekkel kapcsolatosan nyújt.

A lelkipásztor is kérdést intézett a hallgatóihoz, ami egyben egy fájdalmas megállapítást is magában hordozott:

Miért állomásozunk folyamatosan a bűn határán?

És valóban, a posztmodern keresztény korszak dilemmája ez: a gonoszság határán, vagy a bűntől való legnagyobb távolságra élni, pedig a próféta határozott tanácsot fogalmaz meg számunkra e tekintetben: „Fussatok ki Babilonból, és jöjjetek ki Káldea földéből, és olyanok legyetek, mint a kecskebakok a nyáj előtt!” (Jer 50:8).

Az egyik magyarázat éppen az a hedonizmus lehet, amellyel kapcsolatosan Pál apostol is figyelmeztet, és pedig, hogy lesznek az emberek „inkább a gyönyörnek, mint Istennek szeretői” (2Tim 3:4). Igaz, hogy az apostol a gyönyörök mulandóságára hívja fel a figyelmünket, amikor a „bűnnek **ideig-óráig** [szövegkiemelés a szerzőtől] való gyönyörűségét” említi (Zsid 11:25), mégsem ez az, ami megrontja a gyönyör jellegét.

És míg egyértelmű, hogy az efféle gyönyörök elfogadhatatlanok, úgy tűnik, hogy az emlékek mégis a bűn közelében rekeszt bennünket. A befejezetlen megtérés-

ről beszélnek, amiről Pál is írt a Zsidóknak címzett levelében: „Mert még végig nem állottatok ellent, tusakodván a bűn ellen” (Zsid 12:4).

Figyelembe véve a megtérés négy tényezőjét¹, a nem teljes megtéréshez tartozik a lelki következtelenség is, amely ellen határozottan felszólalt az Üdvözítő: „És monda néki Jézus: Valaki az eke szarvára veti kezét, és hátratekint, nem alkalmas az Isten országára” (Lk 9:62). Ezzel szemben figyelemreméltó Pál apostol kitartása lelki céljai elérésében: „Nem mondom, hogy már elértem, vagy hogy már tökéletes volnék; hanem igyekszem, hogy el is érjem... Atyámfi, én önmagamról nem gondolom, hogy már elértem volna: de egyet cselekszem, azokat, amelyek hátam megett vannak, elfelejtven, azoknak pedig, amelyek előttem vannak, nekikidőlvén, célegyenest igyekszem az Istennek a Krisztus Jézusban onnét felülről való elhívása jutalmára” (Fil 3:12-14).

Úgy tűnik, a jólét és a kényelem szintén hozzájárul a bűnnel való együttélés nosztalgikus állapotának fenntartásához. „Emlékezzetek Lót feleségére!” (Lk 17:32) – hívja fel a figyelmünket Jézus. Ugyancsak az Ótestamentumban találjuk a rabszolgasorsból frissen szabadult népnek az illuzórikus jólét utáni vágyakozását: „Visszaemlékezünk a halakra, amelyeket ettünk Egyiptomban ingyen, az ugorkákra és dinnyékre, a párhagymákra, vereshagymákra és a fokhagymákra” (4Móz 11:5). Ilyen lelki romlottságot okozhat a szelektív memória.

Az ismeret – az útvonallal, rendeltetéssel és végcéllal kapcsolatos ismeret – hiánya is felelős azért, hogy hajlandók vagyunk a bűn környezetében élni: „Mert az Isten igazságát nem ismervén, és az ő tulajdon igazságukat igyekeztven érvényesíteni, az Isten igazságának nem engedelmessékedtek” (Róm 10:3).

Nem véletlen, hogy a Megváltó Isten-ismeretre épülő, átformáló folyamaton vezette keresztül a tanítványait: „Ti pedig kinek mondotok engem?” (Mk 8:29); „Én vagyok az életnek ama kenyere” (Jn 6:35); „Én vagyok a világ világossága” (Jn 8:12); „Én vagyok a jó pásztor” (Jn 10:14); „Én vagyok a feltámadás és az élet” (Jn 11:25); „Én vagyok az út, az igazság és az élet” (Jn 14:6).

Az ismeretet Pál apostol is a lelki növekedés támpontjának tekinti: „Hogy többé ne legyünk gyermekek, kiket ide s tova hány a hab, és hajt a tanításnak akármilyen szele az embereknek álnoksága által, a tévelygés ravaszságához való csalárdság által; hanem az igazságot követ-

vén szeretetben, mindenestől fogva nevekadjunk abban, aki a fej, a Krisztusban” (Ef 4:14-15).

Péter apostol is hasonló tanáccsal szolgál: „Hanem növekedjete a kegyelemben és a mi Urunknak és megtartó Jézus Krisztusunknak ismeretében” (2Pt 3:18).

A hívő ember fejlődésének és a bűnös élettől való eltávolodásának legnagyobb akadályja azonban a lelki megrekedés. „Mert noha ez idő szerint tanítóknak kellene lennetek, ismét arra van szükségetek, hogy az Isten beszédeinek kezdő elemeire tanítson valaki titeket; és olyanok lettetek, akiknek tejjre van szükségetek és nem kemény eledelre” (Zsid 5:12).

Nem szabad megrekednünk a „Krisztusról való kezdetleges beszéd” szintjén (Zsid 6:1). Tovább kell lépnünk a bibliai tanács szerint, anélkül azonban, hogy elfelejtenénk tudásunk alapjait. Abban az értelemben kell továbblépnünk, amelyben az építész is továbblép az alaptól, miközben előrehalad a házépítés folyamatában.²

A fentiek azt sugallják, hogy a bűn határán való megrekedés alternatívája gyakorlatilag a másik határ felé való haladás.

Az örökkévalóság határa és az annak elérését célzó erőfeszítés

Az örök és boldog jövőn kívül a keresztényeknek ténylegesen fel van kínálva az istenség közelében élhető földi létezés: „Azért immár nem vagytok jövevények és zsellérek, hanem polgártársai a szenteknek és cselédei az Istennek” (Ef 2:19).

Nagy kérdőjel azonban az ember döntése, vagyis hogy kész-e vagy sem együttműködni az üdvözítő Istenséggel: „De ti nem vagytok testben, hanem lélekben, ha ugyan az Isten Lelke lakik bennetek” (Róm 8:9).

Ezt maga az Üdvözítő tudatta velünk: „Felele Jézus és monda néki: Ha valaki szeret engem, megtartja az én beszédemet: és az én Atyám szereti azt, és ahhoz megyünk, és annál lakozunk” (Jn 14:23). A Szentírás utolsó könyvében is beszélt erről: „Ímé az ajtó előtt állok és zörgetek; ha valaki meghallja az én szómat és megnyitja az ajtót, bemegyek ahhoz és vele vacsorálok, és ő én velem” (Jel 3:20).

Miért is van szükség erre az együttélésre? Egyszerűen azért, mert a „nagy küzdelem” harcmezéjén élünk, ahol nálunk, embereknél bölcsebb és hatalmasabb lényekkel állunk szemben: „Mert nem vér és test ellen van nekünk tusakodásunk, hanem a fejedelemségek ellen, a ha-

talmasságok ellen, ez élet sötétségének világbírói ellen, a gonoszság lelkei ellen, melyek a magasságban vannak” (Ef 6:12). Ilyen körülmények között sikerünk egyedüli lehetősége, ha szövetséget kötünk vele, aki így bátorított: „Bízatosok: én meggyőztem a világot” (Jn 16:33).

Az örökkévalóság határához való közeledés nem valószínűsíthető meg önerőből, csupán a saját erőfeszítésről való lemondással, amit a teológusok az énnel vívott küzdelemnek neveznek. „A saját énnel szembeni küzdelem a leghatalmasabb harc, amit meg kell vívni. Énünket átengedni és alárendelni mindent Isten akaratának nagy küzdelem árán érhető el, de a léleknek engedelmességre kell Istennek, mielőtt szentségben megújulhatna.”³

Mindenekelőtt épp e küzdelem miatt van szükségünk Jézusra. Erre figyelmeztetett a szőlőtőről szóló példázatban is: „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők: Aki én bennem marad, én pedig ő benne, az terem sok gyümölcsöt: mert nálam nélkül semmit sem cselekedhettek” (Jn 15:5).

Továbbá pedig, az örökkévalóság határa felé tartó út nem csupán egyszerű alkalmazkodás a mennyország életkörülményeihez: olyan alapos átalakulást igényel, amely igazolja az egyén lelki emberi minőségét: „És ne szabjátok magatokat e világhoz, hanem változatok el a ti elméteknak megújulása által, hogy megvizsgáljátok, mi az Istennek jó, kedves és tökéletes akarata” (Róm 12:2). Egyébként egyedül Jézus Krisztus képes megvalósítani ezt a megújulást: „Azért ha valaki Krisztusban van, új teremts az; a régiek elmúltak, ímé, újjá lett minden” (2Kor 5:17).

Pál apostol szuggesztív módon mutatja be, mit jelent az örökkévalóság közelében élni: „Élek pedig többé nem én, hanem él bennem a Krisztus; amely életet pedig most testben élek, az Isten Fiában való hitben élem, aki szeretett engem és önmagát adta érettem” (Gal 2:20), vagyis azzal a reménységgel élni, hogy már csak egy lépés maradt az örökkévalóságig. „De a magasságos egek szentjei veszik majd az országot, és bírják az országot örökké és örökkön örökké” (Dán 7:18). ■

„AZÉRT HA VALAKI KRISZTUSBAN VAN, ÚJ TEREMTÉS AZ; A RÉGIEK ELMÚLTAK, ÍMÉ, ÚJJÁ LETT MINDEN” (2KOR 5:17).

„ÉLEK PEDIG TÖBBÉ NEM ÉN, HANEM ÉL BENNEM A KRISZTUS; AMELY ÉLETET PEDIG MOST TESTBEN ÉLEK, AZ ISTEN FIÁBAN VALÓ HITBEN ÉLEM, AKI SZERETETT ENGEM ÉS ÖNMAGÁT ADTA ÉRETTEM” (GAL 2:20).

LELKI EMBEREK DAN CONSTANTINESCU

**AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁG
HATÁRA FELÉ TARTÓ ÚT
NEM CSUPÁN EGYSZERŰ
ALKALMAZKODÁS A MENY-
NYORSZÁG ÉLETKÖRÜLMÉ-
NYEIHEZ: OLYAN ALAPOS
ÁTALAKULÁST IGÉNYEL,
AMELY IGAZOLJA AZ EGYÉN
LELKI EMBERI MINŐSÉGÉT**

Dr. Dan Constantinescu, teológus, a közgazdaságtudomány doktora

1. Beismerés, megbánás, elhagyás, helyreállítás.
2. *Comentarii biblice*, <https://mybible.eu/ro/HEB.6.VDC>.
3. E. G. White, *Jézushoz vezető út*, 43. o.

A GYÁVASÁG VESZÉLYE

A „gyávaság” szó a „gyáva” melléknév főnévképzős származéka, melyet az értelmező szótár a következőképpen határoz meg: „bátortalan személy, akinek nincs önbecsülése.”

Nem tudom, hogy van-e olyan ember, aki soha, semmilyen körülmény között nem tanúsított gyávaságot, például megpróbált kibújni a felelősség alól, másokat vádolt, vagy hallgatott, amikor beszélnie kellett volna. Ezen a téren alázatra, őszinteségre és helyreigazításra van szükségünk.

Ki volt az első lény, aki gyáván viselkedett? Nem lehetett más, mint Lucifer, aki gyáva magatartást tanúsított a mennyben, és ezt gyakorolja itt, a földön is. Bűnre csábít, utána pedig ő maga vádol Isten előtt. Feltehetjük

a kérdést, hogy Isten miért nem száll nyíltan szembe vele: „Hogy engedted meg magadnak, hogy vádold az embert? Hát nem te kísértetted meg őt?” Az Úr most még nem vonja felelősségre, de az ítéletkor meg fogja tenni.

Ott találjuk őt Mózes sírjánál: „Pedig Mihály arkangyal, mikor az ördöggel vitatkozván, Mózes teste felett vetélkedett, nem mert arra káromló ítéletet mondani, hanem azt mondá: Dorgáljon meg téged az Úr!” (Júd 9). „Vétkezett! Ő az enyém!” A Sátán által kiérdemelt, átkot hozó ítéletre nem most kerül sor, hanem a Jelenések 20. fejezete által említett millennium alatt, aminek a végén a kísértő el fog pusztulni.

Az első gyáván viselkedő ember maga Ádám volt, akit Isten a saját kezével alkotott, és akitől mindannyian szá-

mazunk. 1Mózes 3:6 verse szerint Ádám elfogadta a felesége kezéből a tiltott gyümölcsöt, és „ő is evett”. Éva nem kényszerítette őt, nem is tehetette. Ádám – noha nem örült annak, amit a párja tett – mégis evett a gyümölcsből, hogy mindketten ugyanazon a sorson osztozzanak. De vajon ez gyávaság volt a részéről, vagy inkább szeretet és méltó hozzáállás?

De várjunk csak! Amikor az Úr megkereste őt, hogy beszéljen vele, Ádám nem vállalta fel a vétkét, hanem így szólt: „Az asszony, akit mellém adtál vala, ő ada nékem arról a fáról, úgy evém” (1Móz 3:12). Nem azt mondta: „Igen, ettem, és nagyon bánom!”, hanem érvelni próbált: „Az asszony adta nekem. Az az asszony, akit te rendeltél mellém!” Ő a vétkes, mert adott nekem a gyümölcsből, és Te is hibás vagy, mert őt viszont Te adtad mellém!

Emlékeztek Júda királyára, Jóásra? Kisgyermekként a templomban rejtegették, mert Athália halálra kereste őt (lásd: 2Krón 22:10-22), aztán hét évesen királlyá koronázták. Az egészet a hűséges főpap, Jójada szervezte meg, aki a templom helyreállításának kezdeményezője is volt (lásd: 23–24. fejezetek). A 24. fejezetben a következőket olvassuk: „És cselekedék Joás az Úr előtt kedves dolgot, Jójada papnak teljes életében” (2. v.).

De ennyi, nem több. Miután Jójada meghalt, Joás egyesült Júda fejedelmeivel a bálványimádásban, és az őt megdorgáló próféta megölését is elrendelte: „És nem emlékezék meg Joás király a jótéteményről, amellyel annak atyja, Jójada vala ő hozzá élteben, hanem megöleté a fiát. Mikor pedig meghalna, ezt mondá: Látja az Úr és bosszút áll!” (2Krón 24:22).

Heródesnek megtetszett Heródiás lányának tánca, amit az ő születésnapjára ünnepségen lejtett (lásd: Mt 14:1-12). Amikor egy óvatlan pillanatban megígérte, hogy bármit kér, megadja neki, sőt még a fele királyságát is kész odaajándékozni, a féktelen természetű Heródiásnak szörnyű ötlete támadt: „Add ide nékem egy tálban a Keresztelő János fejét” (8. v.). A borzalmas kérés sokkolta a királyt: „És megszorodék a király, de esküjéért és a vendégek miatt parancsolá, hogy adják oda” (9. v.). Így ölték meg az asszonytól született legnagyobb embert.

Az ihletett próféta pontosít: „Az esküt vendégei tiszteletére tette, s ha valamelyikük felajánlotta volna, hogy feloldja az ígélet alól, boldogan megkímélte volna a prófétát. Lehetőséget adott nekik, hogy beszéljenek a fogoly érdekében. Ezek az emberek nagy utakat tettek meg, hogy hallják János prédikálását, és büntelen embernek, Isten szolgájának ismerték őt. Noha megrázta őket a lány kérése, a tiltakozáshoz túlságosan kábultak voltak. Senki sem emelte fel a szavát, hogy megmentse az ég küldötének életét... Hallgatásukkal Isten prófétájának halálos ítéletét mondták ki, s így kielégítették egy elhagyott asszony bosszúját” (Ellen G. White, *Jézus élete*, 221. o.).

Amikor már elkerülhetetlennek tűnt a végzet (lásd: Csel 27:6), az Itália felé tartó alexandriai hajó matrózai

megpróbálták elmenekülni: „A hajósok pedig, mikor el akarának menekülni a hajóból, és a csónakot lebocsáták a tengerre, annak színe alatt, mintha a hajó orrából vasmacskákat akarnának vetni, monda Pál a századosnak és a vitézeknek: Ha ezek a hajóban nem maradnak, ti meg nem szabadulhattok. Akkor a vitézek elvágák a csónak köteleit, és ki hagyják esni azt” (30-32. v.). Meneküljétek, matrózok, ha tudtok! Végeztétek inkább a dolgokat! A hajón 276 személy tartózkodott, amikor a matrózok megpróbálták menteni az életüket, nem törődve azzal, hogy mi lesz a többiekkel! Gyilkos gyávaság, ami éles ellentétben áll a hajózási etikával!

Jézus mondta önmagáról: „Én vagyok a jó pásztor: a jó pásztor *pedig* életét adja a juhokért” (Jn 10:11). A béres nem így járt el, hanem ő is gyáván viselkedett: „A béres pedig és aki nem pásztor, akinek a juhok nem tulajdonai, látja a farkast jőni, és elhagyja a juhokat, és elfut: és a farkas elragadozza azokat, és elszéleszti a juhokat. A béres pedig azért fut el, mert béres, és nincs gondja a juhokra” (12-13. v.). Ez a szakmai gyávaság!

A Jó Pásztor életét adja a juhokért! Ezt már régen megtette! „Évekkel ezelőtt a *National Geographic* beszámolt egy erdőtűzről az Egyesült Államok Yellowstone Nemzeti Parkjában. A tűz után az egyik erdőszegélyen egy valóságos hamuvá égett madarat talált. Amikor hozzáért, három kicsi madárfióka szaladt ki a halott anyamadár szárnyai alól. Elrepülhetett volna, hogy biztonságban legyen, de nem akarta magára hagyni a kicsinyeit” (Bibliatanulmányok, 2023. II. negyedév, 6. tanulmány, szombat délutáni rész). Ugye, milyen csodálatos áldozathozatal?

Ezt tette Isten fia: emberi testet öltött és az emberek között lakozott, tanított, segített, gyógyított, megbocsátott, életét adta a bűnösökért, elszenvedte az isteni igazság tüzeit, hogy a szárnyai alá gyűjtött kicsinyei menedékre leljenek, ahogy az meg volt jövendőlvé: „Tollaival fedez be téged, és szárnyai alatt lészen oltalmad; pajzs és páncél az ő hűsége” (Zsolt 91:4).

Nem minden földi ember hajlandó az Ő megmentő szárnyai alá húzódni, ezért ők el fognak pusztulni a végső tűzben. Ők a Jelenések 21:8 verse által említett „gyávák”, akik inkább választották a világi kényelmet „az Ő szenvedéseiben való részesülés” helyett (Fil 3:10).

Mi hova fogunk tartozni? ■

**ÁLLANDÓ
KIHÍVÁS
ȘTEFAN
RADU**

**A GYÁVASÁG A FELE-
LŐSSÉG ALÓL
VALÓ KIBŰVÁSBAN,
MÁSOK VÁDOLÁSÁ-
BAN ÉS A HALLGA-
TÁSBAN ISMERSZIK
MEG. MI IS GYÁVÁK
VAGYUNK?**

Dr. Radu Ștefan, nyugdíjas lelkipásztor,
a hittudományok doktora

JÓNÁS PRÓFÉTA JELE

„Ekkor felelének néki némelyek az írástudók és a farizeusok közül, mondván: Mester, jelt akarnánk látni te tőled. Ő pedig felelvén, monda nékik: E gonosz és parázna nemzetség jelt kíván, és nem adatik jel néki, hanemha Jónás prófétának jele” (Mt 12:38-39).

A farizeusok és írástudók jelkerése, valamint az, hogy tökéletes csodát vártak Jézustól, egyfajta sajátossága volt a zsidó népnek. Erről később Pál apostol is beszélt: „Mert egyfelől a zsidók jelt kívánnak, másfelől a görögök bölcsességet keresnek. Mi pedig Krisztust prédikáljuk, mint megfeszítettet, a zsidóknak ugyan botránkozást, a görögöknek pedig bolondságot” (1Kor 1:22-23).

Az újdonság, a szokatlan és a csodás dolgok iránti érdeklődés az emberi természet általános velejárója, és bizonyos keretek között pozitív magatartásnak tekinthető. Ennek egyik formája a tudássomj, az emberi lélek mozgatórugója, aminek eredményeként létrejöttek és a mai színtre fejlődtek a különféle tudományágak.

Ebben az esetben azonban, amiről Máté, Márk és Lukács is beszámol, az írástudók és a farizeusok talakodása mögött egészen más indítékok álltak, ezért más az értelmezése is.

A Jézussal szembeni rosszindulatú provokációk egyike a csodák kérésével volt kapcsolatos. Ezzel a provokációval volt megkísértve a pusztában, miután 40 napot böjtölt és imádkozott. A világosság angyalaként tetszelgő Sátán úgy jelent meg, mintha válaszként érkezett volna Jézus imáira, majd alattomos támadásba lendült: „Ha Isten fia vagy, mondd, hogy e kövek változzanak kenyereké.” Anélkül, hogy mélyebben elemeznénk ezt a jelenetet, csupán az ördög titkos szándékát említjük meg, amire Jézus azonnali válasza világít rá: „Nemcsak kenyérral él az ember, hanem minden igével, amely Istennek szájából származik.” Ha éhsége enyhítése végett a Megváltó a provokációnak engedve kenyérré változtatta volna a követ, Sátán abban a tekintetben győzött volna, hogy Jézus még ha bűn nélkül is élte volna le ezen a földön a hátralevő életét, az annak lett volna köszönhető, hogy a váltság pillanataiban felhasználta természetfeletti erejét, ami nem áll az ember rendelkezésére. Élete immár nem lehetett volna példa az ember számára. Jézus ezért sosem tett

csodát önmaga érdekében, és nem használt olyan eszközöket, amelyek nincsenek az ember birtokában.

Továbbá munkássága végső szakaszában, azokban a szörnyű órákban, amikor a Megváltó a kereszten függött, feltűnt egy újabb hasonló természetű provokáció: „És a nép megállta nézni. Csúfolák pedig őt a főemberek is azokkal egybe, mondván: Egyebeket megtartott, tartsa meg magát, ha ő a Krisztus, az Istennek ama választottja. Csúfolák pedig őt a vitézek is, odajárulván és ecettel kínálván őt. És ezt mondván néki: Ha te vagy a zsidóknak ama Királya, szabadítsd meg magadat! Vala pedig egy felirat is fölébe írva görög, római és zsidó betűkkel: Ez a zsidóknak ama Királya. A felfüggesztett gonosztevők közül pedig az egyik szidalmazá őt, mondván: Ha te vagy a Krisztus, szabadítsd meg magadat és minket is!” (Lk 23:35-39).

Az igeszakaszból kitűnik, hogy minden irányból provokációk érték: a főemberek, a római katonák, az ítélet végrehajtói és a kereszten függő gonosztevő részéről is. Úgy tűnt, hogy mindenki azt akarja tudtára adni, hogy csodatételeinek sokasága sem volt elég meggyőző annak igazolására, hogy Ő az igazi Messiás, akiről az ótestamenti próféciaik jövendöltek. Viszont, ha csodás módon leszállna a keresztfáról, akkor mindezt bizonyíthatná. A provokáció mögött Sátán ravaszságát fedezzük fel. Noha az ördög hevesen támadta Őt, sikerült ellene fordítania az embereket és kieszközölnie a legszörnyűbb ítéletet, a kereszthalált, Sátán mégis szerette volna, hogy Jézus ne haljon meg. Tudta, hogy ha sikerül megakadályozni Jézus halálát, az emberiség örök sorsa az örök halál marad, amiben ő is részesülni fog. Továbbá el akarta hitetni Jézussal, hogy a halála haszontalan a megváltás szempontjából. Hiába kész feláldozni önmagát az emberiségért, azt senki sem fogja értékelni, senki sem fogja feláldozatának jelentőségét. Jézus azonban sosem engedett ennek a provokációnak. Nem szállt le a keresztről, hanem meghalt, hogy örök életet nyerhessünk.

De térjünk vissza az eredeti történethez, a Jónás jélehez!

Habár több mint 700 évvel korábban élt, Jónás esetét mégis jól ismerték a zsidók, mivel az Ótestamentum a Jónás könyvét is tartalmazta a kisprófétákkal együtt. Az Úr azonban kijelentette: „Ímé nagyobb van itt Jónásnál... nagyobb van itt Salamonnál.”

Jézus felsőbbrendűsége Jónás vonatkozásában nem csak abban mutatkozik meg, hogy Ő Isten Fia, hanem megdöbbentő kontrasztokat is felfedezhetünk kettejük élete között. Például amikor Jónás azt a feladatot kapta Istentől, hogy menjen Ninivébe, igyekezett minél távolabb kerülni az Úrtól, ezzel szemben Jézus így szólt: „Akkor azt mondtam: Ímé jövök; a könyvtékercsben írva van felőlem, hogy teljesítem a te akaratodat; ezt kedvelem, én Istenem, a te törvényed keblem közepette van” (Zsolt 40:7-8). Ennek a nagy árat követelő döntésnek az értelmében, amikor elérkezett az idő, Jézus eljött, és emberként megszületett a Földön.

Jónás ellenállása veszélybe sodorta a hajón utazók életét, de a vihar csak akkor ült el, amikor megbánta tetteit, és ő maga kérte, hogy büntetésként vessék a tengerbe. Ez nem áldozathozatal volt, hanem igazságszolgáltatás. Mindezzel éles ellentétben Jézus élete a Föld „hajóján” utazók örök javát szolgálja, önkéntes áldozata és halála pedig a végtelen szeretet kifejeződése, amely felkínálja mindazoknak az örökélet lehetőségét, akik ezen a hatalmas hajón, a Földön „utaznak”.

A jelképesre Jézus figyelemreméltó választ adott. Nem utalt korábbi nagy csodatetteire, a gyógyításokra vagy a halottak feltámasztására, hanem egyetlen jövődöbélit jel említ, utalva a három napra, amit Jónás a hal gyomrában töltött: „Mert amikor Jónás három éjjel és három nap volt a cethal gyomrában, azonképpen az embernek Fia is három nap és három éjjel lesz a föld gyomrában” (Mt 12:40).

Szavaiból kiderül, hogy a Megváltó arra az időre utalt, amit a sírban fog tölteni péntektől vasárnap reggelig, és természetesen közvetetten utalt arra is, hogy amikor Jónás három nap múltán kikerült a hal gyomrából, Ő is előjön a sírból. A római katonák vallomásai és Jézus üres sírja a Megváltó feltámadásának megcáfolhatatlan érvét szolgáltatották az akkori és a későbbi nemzedékek számára.

Jézus legnagyobb csodája

Érdekes, hogy Ellen G. White mit tekint a Megváltó legnagyobb csodájának, amit földi munkássága során tett:

„Csodáinak az a legnagyobb jelentősége, hogy az emberiség áldására cselekedte őket. Élete Isten jellemét nyilatkoztatta ki – ez a legfőbb bizonyítéka annak, hogy Istentől jött, Isten művét végezte, Isten igéit szólta. Az ilyen élet minden csodánál nagyobb.

Amikor napjainkban elhangzik az igazság üzenete, a zsidókhöz hasonlóan sokan kérik: Mutass nekünk jelt! Tégy csodát! Krisztus nem művelt csodát a farizeusok követelésére. Nem tett csodát a pusztában sem Sátán hízelkedése után. Nem részesít minket erejében önmagunk igazolására, vagy hitelenségünk, büszkeségünk kielégítésére. Az evangélium nem nélküli isteni eredetének jeleit. Nem csoda-e, hogy kitörhetünk Sátán fogságából? A Sátánnal szembeni ellenségeskedés nem természetes az emberi szív számára, azt Isten kegyelme plántálja el. Amikor valaki, akit önfejű, makacs akarat tartott hatalmában, megszabadul, és teljes szívvel aláveti magát Isten mennyei küldöttei vonzásának, csoda történik – ugyanez következik be, midőn valaki súlyos csalás után megérti az erkölcsi igazságot. Valahányszor megtér egy lélek, és megtanulja Istent szeretni és parancsolatait megtartani, beteljesül Isten ígérete: „És adok néktek új szívet és új lelket adok belétek” (Ez 36:26). Az emberi szív megváltozása, az emberi jellem átalakulása olyan csoda, mely az örökké élő, lelkek mentésén fáradozó Megváltót nyilatkoztatja ki. A következetesen Krisztusban élt élet nagy csoda. A Szentlélek jelenléte legyen a most és mindig megnyilvánuló jel Isten Igéjének hirdetésekör, hogy az Ige megújító erővé váljék hallgatói számára. Isten ezzel tanúsítja a világ előtt Fia isteni küldetését” (Jézus élete, 407. o.).

A Prófétaág Lelke által nyújtott magyarázat befejező szakasza összhangban áll azzal, amit Isten a kezdetekkor Mózesnek jelként adott, mintegy biztosítva őt, hogy erről fogja felismerni az isteni jelenléteket és vezetést: „Én veled leszek! És ez lesz a jele, hogy én küldöttelek téged, hogy mikor kihozod a népet Egyiptomból, ezen a helyen fogtok szolgálni az Istennek” (2Móz 3:12).

Talán elvárnánk, hogy az Úr utalást tegyen az Egyiptomot sújtó tíz csapás csodájára, a Vörös-tenger csodálatos átkelésére, vagy a mannára. Ezzel szemben azonban az átváltozás csodájáról beszélt, amely során Izrael népe az egyiptomi rabszolgaságból Isten önkéntes szolgálójává vált. A többi csoda az isteni vezetés nyilvánvaló jeleként az embertől függetlenül valósult meg, az átváltozás azonban az ember belső, minőségi átalakulását tartja szem előtt, és ez a legfontosabb. Ettől függ az ember üdvössége. Ezt a csodát szeretné véghezvinni Isten minden emberben. ■

BELSŐ ÁTVÁLTOZÁS EMILIAN NICULESCU

**A BELSŐ, MINŐSÉGI
ÁTALAKULÁSÁTÓL
FÜGG AZ EMBER
ÜDVÖSSÉGE. EZT
A CSODÁT SZERETNÉ
VÉGHEZVINNI ISTEN
MINDEN EMBERBEN.**

Emilian Niculescu, nyugdíjas lelkipásztor

A FEKETE KÉZ

Júniusban jegyezték a történelem egyik legjelentősebb eseményét. Néha egy egyszerű gesztus vagy személy elképzelhetetlen eseménylavinát indíthat el. Gondoljunk csak a káoszelméletre: egy pillangó szárnyrebegtése több ezer kilométer távolságban tornádót indíthat el. A cikkben a világtörténelmi pillanatokra vonatkozó információkat Dominic Sandbrook „Az első világháború”, Susan Bauer „A modern korszak” és Sefan Zwig „A tegnap világa” c. könyvéből merítettem.

1914. június 28

Történelmi nap, amelynek szerepét két sík egymásra fekvése határozta meg: az egyik egy szokványos, semmit sem sejtető nap, a másik pedig egy a világot örökké megváltoztató nap síkja. De ne szaladjunk ennyire előre! Ha közvéleménykutatás keretében megkérdeznénk az emberektől, hogy mi történt azon a napon, sokan nem tudnák a választ. Talán éppen ezért is jelentős az a nap, mivel váratlan, elképesztő fontosságú események ideje volt. Ha élünk a pillanat homiletikai alkalmazásának lehetőségével, olyan bibliaversekkel hozhatnánk összefüggésbe, amelyek pontosan leírják a Megváltó visszajövetelének meglepő jellegét. Az egyik ilyen szentírási ige Máté 24:39 verse: „És nem vesznek vala észre semmit, mígnem eljőve az özönvíz és mindnyájukat elragadá: aképpen lesz az ember Fiának eljövetele is.”

Az év, amikor az eszmény és a történelem elszakadt egymástól

1914 – és főként ennek az évnek a nyara – akkor is emlékezetes maradt volna, ha nem történik meg az a bizonyos esemény. A természet talán szebben tündökölt, mint máskor, a levegőt a béke és jólét illata töltötte be. Az emberiség álmainak szárnyakat adott a tudomány és a fejlődő gazdaság. A biciklik, autók és vonatok mozgásba hozták a világot, lehetővé téve különböző világnézetű népek találkozását, együttműködését, barátkozását. Öröm, haladás és egység – ebben volt része Európának abban az évben, ragyogó jövő képe rajzolódott ki az emberiség előtt. Senkinek sem fordult meg a fejében, hogy e mögött a tomboló lelkesedés mögött a világ a szakadék szélén áll.

A nyilvánvaló műszaki fejlődés ellenére azonban a népek „szíve mélyén” az ellenségeskedés érzése lappangott, s a gazdasági lendület felélesztette a parazsat a kapzsi emberek lelkében. Egyre többen vágytak még több gazdasági hatalomra, másrészt pedig nem mindenki élvezte a bécsi vagy párizsi birodalmi jólétet...

A Balkánon rendkívüli volt a feszültség. Az Oszmán Birodalom élet és halál közt vergődött, és ezt kihasználva,

Szerbia elszakadt a törököktől. Ezzel egy időben Boszniát bekebelezte az Osztrák-magyar Birodalom. Miért ne küzdenének a bosnyákok is a függetlenségükért?

Egy viszonylag elszigetelt tanyán élt egy szegény bosnyák család, amely jobb jövőt álmodott a gyermekének és szeretett országának. Az apa magával vitte Szarajevóba a felcseperedett fiát, hogy egy jobb iskolába írassa. Először jó eredményeket ért el, de amint telt az idő, egyre rosszabbak lettek a jegyei, mígnem otthagyta az egyetemet. Az akadémiai pálya nem neki való volt. Ez idő alatt azonban szenvedélyesen beleszeretett a közéleti szereplésbe: a politikai pályán érvényesítette ambícióit.

Gavrilo Principet emésztette a vágy, hogy felszabadítsa Boszniát az osztrák uralom alól, ezért felvételért jelentkezett a katonaságba, fizikai kondíciója miatt azonban nem vették fel. Ideáljáról viszont továbbra sem mondott le: beiratkozott a szerb „Fekete kéz – Egyesülés vagy halál” nevű titkos társaságba. A szervezet jelképe egy emberi koponya volt, alatta két, keresztbe tett csont, egy tör

és egy ciános üvegcsé. A felvételkor a jelentkezőnek esküt kellett tennie egy csuklyás ember előtt, hogy kész az életét is feláldozni a hazáért.

Egyre feszültebb kapcsolatok

Németország volt a legfiatalabb európai hatalom, fel-törekvését Anglia és Franciaország nem nézte jó szem-mel. Franciaország szoros kapcsolatokat ápolt Orosz-orzággal. Párizs és Berlin régóta haragban volt egymással, és egyetlen alkalmat sem mulasztott el az összecsapásra. 1871-ben Németország legyőzte Franciaországot, a „gal-lok” pedig csak a megfelelő pillanatra vártak, hogy visz-zavághassanak. A párizsi és a londoni vezetés valamivel jobb viszonyban volt egymással, noha a közös történel-mük tele volt konfliktusokkal, talán a száz éves háború a legismertebb ezek közül. Németország baráti viszony-ban állt az Osztrák-magyar Birodalommal, Oroszország pedig – vallási és nyelvi alapon – rokoni kapcsolatokat ápolt bizonyos balkáni országokkal. Olaszország, Spa-nyolország és Németalföld szintén kereste a maga he-lyét ebben a nagy és bonyolult geopolitikai kirakásban. Azt még meg kell említenem, hogy a felsorolt nagyhatal-maknak gyarmataik is voltak szerte a világon, ami szin-tén viszályforrás volt közöttük. A világ politikai helyze-te különbözött attól, amit az emberek jövőként elképzel-tek maguknak. A kapzsiság, a politikusok hiúsága, az il-letéktelenség és a hatalomért való harc mind-mind azt mutatta, hogy a haladás csodája nem tarthat örökké.

Bizonytalan jövő

Az Osztrák-magyar Birodalom élén a nyolcvanas éveib-en járó Ferenc József császár állt. Életében több tragé-dia is bekövetkezett, ami rányomta bélyegét az életére, terveire. Egyetlen fia néhány évvel azelőtt öngyilkos lett, a feleségét, Erzsébetet pedig egy terrorista ölte meg. A trónörökös Ferenc Ferdinánd volt, aki azonban ran-gon alul nősült, nem egy hercegnőt vett feleségül (ahogy a királyi hagyomány megkövetelte), hanem egy alacson-nyabb rangú arisztokrata nőt, aki így nem kísérhette el a férjét a fontos hivatalos vacsorákra, és nyilván, nem le-hetett császárné, a gyermekeik pedig nem lehettek trón-örökösök. A boszniai útra azonban Ferenc Ferdinánd magával vihette a feleségét.

Az eseményt gondosan előkészítették, de Gavrilo Princip is készülődött a merényletre, öt barátjával együtt. A trónörökös látogatásáról egy helyi újságból értesült, és rögtön tudta, hogy ez az aranyalkalom a cselekvésre. Egyikőjük sem volt több mint 19 éves. A szerb titkosz-szolgálat négy maroklófegyvert, hat kézigránátot és egy-egy ciánkapszulát adott nekik, amelyet a merénylet után le kellett volna nyelniük, hogy utólag ne lehessen őket kihallgatni.

Ferenc Ferdinánd 1914. június 28-án érkezett Szara-jevóba. Senki sem gyanította, hogy ez a nap lesz az em-

beriség történelmének hajlasi pontja, és egy 19 éves ifjú játsza benne a főszerepet.

A trónörökös a polgármesteri hivatal felé tartott. Hat autós kíséretben haladva, megmutatták neki a várost. A főherceg a második autóban ült. Gavrilo és társai les-ben állva várták, hogy mikor csaphatnak le rá. A hiva-talos konvoj a rakpart mellett haladt, amikor az egyik támadó gránátot dobott a főherceg autójára, majd a har-madik gépkocsinak esett, megsebesítve a biztonsági szol-gálat egyik tisztjét.

A rangos vendég falfehérré vált az incidens nyomán, de ennek ellenére, mindenki meglepetésére nem mon-dott le a programjáról. A polgármesteri hivatal után, az eredeti tervtől eltérően, a helyi kórház akarta meglá-toztatni, de a változásról az első autó sofőrjét nem értesítették. Amikor a konvoj a Latin hídhöz érkezett, az első autó jobbra for-dult, mire valaki a mögötte jövő kocsiból átkiabált, hogy nem az a követendő útvonal. A főherceget szállító autó megállt, a motorja lefulladt, és abban a pillanatban megjelent Gavrilo, és elsütötte a pisztolyát, amelynek hangját „az egész világ meghallotta”.

Ferenc Ferdinánd halálának híre felháborodást keltett Euró-pában. Ausztria követelte, hogy az ő küldöttje is részt vegyen a kivizsgálásban, majd felbujtással vádolta meg Szerbiát. A szerbek vonakodtak attól, hogy megengedjék Ausztriának a nyomozásban való részvételt, mire vála-szul a monarchia 48 órás ultimátumot adott Szerbiának. A világ feszülten várta a fejleményeket. Szerbia már-már engedett a nyomásnak, és azon a ponton volt, hogy át-adja az ügyet az osztrák delegációnak, de az utolsó pil-lanatban egy szentpétervári sürgöny mindent megvál-toztatott. Oroszország titokban elrendelte a mozgósítást. Misztikus lelkesedés kerítette hatalmába a világot. Egy hónappal később, 1914. július 28-án Ferenc József hábo-rút indított Szerbia ellen.

Időközben az orosz cár a német császárnak, II. Vil-mosnak is táviratot küldött, amiben arra kérte, hogy te-gyen meg mindent az eszkaláció elkerüléséért. A „kaiser” biztosította unokatestvérét és barátját, hogy ekképpen cselekszik, a tábornokai azonban másként gondolkod-tak. Mind II. Miklós cár, mind pedig II. Vilmos császár kilátástalan helyzet foglyává vált, mindkettejüket kény-szerítették, hogy aláírják a hadüzenetet.

A politikai tervek nem egyeznek a hadviselés terveivel

Tudjuk, mikor kezdődik el egy háború, de nem tud-juk, mikor ér véget. A kor hadiszakértőinek számításai szerint erős, határozott beavatkozással elérhető lett volna,

A LEGNAGYOBB SZUVERÉN MUGUREL ASAFTÉI

MÉLY, PRÓFÉCIAI ÜZE-NET REJLENE EBBEN A TÖRTÉNETBEN, AMELY EGY MINDENT IRÁNYÍTÓ, LÁTHATAT-LAN KÉZRE UTAL?

hogy a háború 4–6 héten belül véget érjen. Beszélték, hogy a katonák karácsonyra hazatérnek, és nyilván győztesen. És itt kezdődött az önámítások hosszú és rettentő sora.

A németek nem hitték, hogy Ausztria megtámadja Szerbiát, de ha meg is tenné, rövidre fogja zárni az ügyet, továbbá azt sem hitték, hogy Oroszország valóban a tettek mezejére lép, és belebonyolódik egy ekkora konfliktusba. Az oroszoknak mellesleg megvoltak a maguk belső politikai viszályai. A társadalom elégedetlen volt az életszínonallal, felkelések, lázadások törtek ki országszerte, ezért a tábornokek azt tanácsolták a cárnak, hogy nyerve meg a külháborút, hogy belföldön visszazerezze a tekintélyét. Csakhogy a helyzet ennél bonyolultabb volt.

Franciaország nagyon gazdag volt, mivel kiterjedt gyarmati birodalma volt, nem mellesleg pedig bosszút akart állni a németeken, akiktől 1871-ben vereséget szenvedett. Anglia volt a leggazdagabb a világon, neki volt a legkiterjedtebb gyarmati birodalma, szükség esetén ők sem fogják hagyni magukat. Az Európával való viszony tekintetében az elszigetelődés taktikáját választották, de most megváltozott a helyzet. Ha Németország megnyeri ezt a háborút, a világ legnagyobb hatalmává válhat, ha viszont az oroszok és a franciák győznek, Anglia nem kap helyet a győztesek asztalánál. A háború láza, mint valami ragály, megfertőzte a világ kanelláriáit.

Németországban némiképp más volt a helyzet. A porosz írók megfogadták, hogy sosem tartanak fenn kulturális kapcsolatokat bármely franciával vagy angollal; a francia és az angol kultúrát jelentéktelennek, értéktelennek bélyegezték. A filozófusokat is lázba hozta a háború lelke, úgy vélték, ez a konfliktus jótékony hatást gyakorol a népek erejére, felébreszti őket a lankadság állapotából. Az orvosok sem hagyják magukat, olyannyira, hogy mintha mindenki bánta volna, hogy egészséges, és nem részesül orvosi segítségben. A protéziseket például sokan jobbnak tartották, mint egykori, igazi végtagjaikat. A papok felekezettől függetlenül megszállottként tettek hitet hazafiságukról. Senki sem tudja, mi idézte elő ezt a hirtelen változást a németek tudatában. Odáig fajult a helyzet, hogy a fiatalok attól féltek, lemaradnak a lehetőségéről, hogy háborúba menjenek az országukért. Lelkesen jelentkeztek a sorozóbizottságoknál, és énekelve utaztak a frontra robogó vonatokon. Ezreket, százezreket mozgatott meg a hazafiság érzése. Nem számított többé az én, az egyének egy nagy társadalmi tömeggé olvadtak egybe, a legmélyebb emberi kapcsolatok egyesítették őket, és tudták, hogy mindannyiuknak megadatott a lehetőség, hogy történelmet írjanak.

1914. július 28-án tehát az Osztrák-magyar Birodalom hadat üzent Szerbiának. Ezt követően Oroszország bejelentette, hogy háborúban áll Ausztriával, Németország pedig Oroszországnak és Franciaországnak üzent hadat. 1914. augusztus 2-án Angliában országos imana-

pot tartottak a békéért, aminek az lett az „eredménye”, hogy Anglia hadat üzent Németországnak. Három évvel később, 1917-ben az Egyesült Államok is belépett a háborúba, miközben Oroszország elhagyta a világméretű konfliktus színterét, mivel kitért az „októberi forradalom”.

A világháború évszázadok óta felgyűlt feszültségek következménye volt. A megalománia és az önámítás több mint húszmillió embert vetett a történelem keverőgépébe, és az áldozatok a vérükkel vörösre festették a földet. A hadban álló hatalmak későn ébredtek annak tudatára, hogy mekkora pusztulást okoztak a meg gondolatlanúságukkal. A Verdun-i csatában száznegyvenháromezer német és százhatvanháromezer francia katona vesztette életét, és még legalább ennyire tehető a sebesültek száma. A Somme-i ütközetben szintén többszáz ezren estek el.

Sokan imádkoztak azért, hogy soha többé ilyesmi ne történhessen meg. Összedől a világ utolsó három birodalma, és az emberek többé nem hittek a politikai szakértőknek, diplomatáknak, uralkodóknak. Európa vezetői képtelenek voltak arányos választ adni egy tizenéves bosnyák-serb terrorista merényletére, amelyet a „Fekete kéz” titkos társaság szervezett. Mély, próféciai üzenet rejlene ebben a történetben, amely egy mindent irányító, láthatatlan kézre utal? „És azoknak a királyoknak idejében támaszt az egek Istene birodalmat, mely soha örökké meg nem romol, és ez a birodalom más népre nem száll át, hanem szétzúzza és elrontja mindazokat a birodalmakat, maga pedig megáll örökké. Minthogy láttad, hogy a hegyről kő szakad vala le kéz érintése nélkül, és szétzúzza a vasat, rezet, cserepet, ezüstöt és aranyat...” (Dán 2:44–45). ■

Mugurel Asaftei, a Moldvai Egyházterület titkára

EGY „JOBBI” ISTEN MEGALKOTÓI

Az ősi kígyó

Már az őskeresztény korban számos hamis tanító volt jelen Isten egyházának életében, aki magában a közönségben jelent meg, vagy pedig kívülről közelítette meg a gyülekezetet. Látszólag szárnyai nőttek az egyháznak, de ezek a szárnyak ólomból voltak, amelyek által az ördög megpróbálta lerántani a keresztény közösséget, egyrészt az elavult judaizmussal együtt jobb, másrészt a kor pogány, szabados lelkületében bal irányba.

Igy jelentek meg a judaizáló (**ebionita**) apostolok, akik azért követték Pált az utazásaiban, hogy „javítsanak” az evangéliumán, a körülméltékedést és más, zsidó szokásokat hirdetve, amelyeket megköveteltek a pogányok közül megtértektől, tisztességtelenül visszaélve Jakabnak, az Úr testvérének és a jeruzsálemi lelkészi karnak a tekintélyével.¹

Másfelől szép számmal voltak szélsőséges pogány tanítók is, a páli tanokat elferdítő eretnekek, akik azt állították magukról, hogy a páléi, és nem Jakab-követők. Ők voltak azok a spiritualista gnosztikusok (1Tim 6:20), akiket János „antikrisztusoknak” nevezett (1Jn 2:18). Platón filozófiájának hatására tagadták Krisztus valódi testet öltetését (1Jn 4:1–2; 2; Jn 1:7), látható eljövételét (2Thess 2:2), valamint a holtak testben való feltámadását Jézus második eljövetelekor (2Tim 2:16–17).

Az életmód tekintetében ezek az eretnekek vagy aszketák voltak, akik tiltották az Isten által elrendelt házasságot és élelmeket (Kol 2:8, 20–23; 1Tim 4:1–3, 7–8), vagy pedig a nikolaitákhoz hasonló, teljesen lezüllött emberek, akiktől nem volt idegen a bálványimádás és a szexuális szabadosság. Gyűlölteket minden törvényes hatalmat és korlátozást, kicsapongó, házasságtörő életet éltek, és részt vettek a bálványimádó lakomákon.²

A **borboriták**³, a **nikolaiták** utódai előszeretettel foglalkoztak Mária Magdolna és Sét, Ádám fia témájával. Írásaikban Jézust felhárborító módon züllöttként mutatják be. Számos hittételük és szertartásuk annyira undorító és obszcén volt, hogy azt nehéz lenne leírni emberi szavakkal. Zsidóellenesek voltak, mint az összes gnosztikus. Hitük szerint nyolc mennyország létezett, és mindenik egy-egy mennyei fejedelem vezetése alatt állt. A hetedik mennyországban Sabaot volt az uralkodó, a mennyek és a föld teremtője, a zsidók Istene, akit egyesek számár vagy disznó képével szemléltettek.

Világnézetük szerint a nyolcadik mennyország ura Barbelo volt (egy négyosztatú istenség, melynek tagjai: Mindenek Anyja, Mindenek Atyja, a Magasságos Isten és Jézus Krisztus). Nem fogadták el, hogy Jézust Mária szülte, ahogy azt sem, hogy valós testben élt – ezen a téren

a véleményük megegyezett a dokétákéval, akik szerint Jézus földi szenvedése csupán érzékcsalódás volt, nem pedig valóság. A test feltámadásában sem hittek. Szerintük a halál után az emberi lélek a hét mennyország magaslatában bolyong, míg meg nem pihen Barbelo nyugalmaiban.

A „tudás” (gnózis)

Voltak judaizáló gnosztikusok is, akik ezoterikus elméleteiket a zsidó tanításokkal vegyítették. A neoplatóni Biblia-értelmezési modell a zsidó diaszpóra körében látott napvilágot, és a zsidó filozófus, Alexandriai Philón nevéhez fűződik (Kr. e. 20 – Kr. u. 50). Karizmatikus szinkretista tanítók már a zsidók és a samaritánusok közt is éltek. Keresztelő János néhány tanítványa követte a spiritualista áramlatot, és ennek a gnosztikus hüdrának a csápjai a názáreti Jézus tanítványait is megpróbálták bekebelezni.

A judaizáló, ebionita gnosztikus, **Alexandriai Kerinthosz**⁴ követői Pál apostol ellentétei voltak. Kerinthosz judaizáló legalista volt, aki azt állította, hogy Mózes törvénye, a Tóra – annak szóbeli és írott formája egyaránt – elengedhetetlen feltétele az üdvösségnek. János apostol fiatalabb kortársa volt, akit állítása szerint az angyalok ihlettek. Kerinthosz egyike volt azon első gnosztikusoknak, akik tagadták, hogy a Magasságos Isten teremtette az anyagi világot. Jézusról a Kerinthosz-hívek azt tartották, hogy keresztségekor Krisztus alászállt a mennyből, a testébe költözött, szavait, csodatevő cselekedeteit egészen a keresztségig vezette, amikor is távozott belőle és magára hagyta.

Az ebionitákhoz hasonlóan a Kerinthosz-hívek nem hittek a szeplőtlen fogantatásban, hanem vallották, hogy Jézus József és Mária biológiai gyermeke volt. János apostol éppen azért írta meg az evangéliumát, hogy szembeálljon Kerinthosz tanaival. Az eretnek Kerinthosz Máté evangéliumának egy nem hivatalos, ebionita átíratára hivatkozott, és tagadta, hogy a Magasságos Isten teremtette a világot, amely a tanításai szerint egy demiurgosz alkotása, akinek nem volt tudomása a Magasságos Istenről.

A **mandeusok**. Ha a Földközi-tenger térségében ezt a mozgalmat a görög *gnózis* (titkos, üdvözítő „ismeret” vagy „tudás”) felhasználásával képzett szóval jelölték, Keleten az arám *manda* („ismeret”) kifejezés kapta ezt a szerepet; ennek a világszemléletnek a híveit nevezték

**LUCIFERI
ZÁSZLÓALJAK
FLORIN
LAIU**

**MÁR AZ ŐSKE-
RESZTÉNY KORBAN
SZÁMOS HAMIS
TANÍTÓ VOLT JELEN
ISTEN EGYHÁZÁ-
NAK ÉLETÉBEN.**

mandeusoknak. Keresztelő János tanítványainak köréből kerültek ki, majd századokkal később egy mezopotámiai gnosztikus szekta képviselőihez csatlakoztak. Egészen a 2000-es évekig Irak területén mintegy 70.000 mandeus élt, de az ezt követő időszakban az üldözések miatt sokan közülük kénytelenek voltak elhagyni az országot.⁵ A mandeus hitet a dualizmus jellemzi, éles ellentét feszül a fényhez tartozó emberi lélek és a sötétség világából (nem a világosság Istenétől) jövő test között. Gyakran alkalmazzák a kereszttség gyakorlatát az üdvösség elnyerése érdekében.

Az ebionitákkal, esszénusokkal és Keresztelő János tanítványaival gyakran összefüggésbe hozott **elkesaiták**⁶, akik valószínűleg a II. században jelentek meg, tiszteletben tartották a mózesi törvényeket, de a szamaritánusokhoz és a szadduceusokhoz hasonlóan elutasították a prófétákat és az apostolokat. Nem áldoztak, de megkövetelték a körülmetélkedést és a Tóra ajánlásainak betartását, gyakran kereszteltek, ellenben szembehelyezkedtek Pál írásaival. Egyébként az ebioniták is, akik ultrakonzervatív szakadár zsidó-keresztények voltak, kételkedtek Jézus isteni voltában, szembeszálltak a páli tanításokkal, sőt, Pált a „törvénytelenység emberének” nevezték, akár csak Mohamed követői. Az elkesaiták és a szabiniánusok, akik a naponkénti kereszttséget gyakorolták, és titkos tanításaik voltak, a X. században Keleten is feltűntek a muzulmánok között.

Tudvalevő, hogy a mazdaizmussal (zoroasztrizmussal), valamint a buddhizmussal bizonyos fokú hasonlóságot mutató gnózisok nem léteztek a keresztényég előtt, gyökereik viszont a zsidó okkultizmusig, a Kabbaláig nyúlnak vissza. Az egyházat hamis evangéliumok ostromolták, amelyek egy a Biblia Istenénél „jobb” istent ajánlottak, Jézus engesztelő áldozatánál „magasabb rendű” megoldásokat. Az egyház látszólag idealista, „felsőbbrendű”, a dekadens judaizmusból, Platón spiritualista filozófiájából és a keleti kultuszokból merítő elvekkel szembeült.⁷

Simon, az eretnek

Az első, nagy sikerű szinkretista tanító a gitteus Simon mágus volt. A „Nagy Erőnek” is nevezett Simon a Fileppel és Péterrel való találkozását követően tért meg⁸, de rövid idő múlva megtagadta a keresztény hitet, és folytatta régi szokásait. Tírusban vásárolt magának egy rabszolga prostituáltat (Helléna), akit a szeretőjévé tett, és bejárta vele a világot, Claudius (41–54) és Néro (54–68) idején még Rómába is eljutottak.

Mágikus képességein túl Simon azt állította magáról, hogy ő a testet öltött Teremtő, míg Helléna az isteni bölcsesség megtestesítője, továbbá hirdette, hogy Mózes törvénye, a Tóra és a próféták írásai nem Istentől ihletettek, hanem ellenkezőleg: „sötét erőktől” származnak. Tanítása szerint a héber Szentírásba vetett bizalom halált

jelent, és ezt a világot nem a jó Isten, hanem alacsonyrendű, rosszindulatú angyalok teremtették.⁹ Állította, hogy Atyaként nyilatkozta ki magát a szamaritánusoknak, szenvedő és közbenjáró Fiúként a zsidóknak, és Szentléleként a pogányoknak. Ez utóbbiaknak azt is elmondta, hogy ő a testet öltött Zeusz, Helléna pedig a testet öltött Athéné (a bölcsesség istennője).

Lucifer zászlóaljai az egyház ellen

Simon mágust szamaritánus antikrisztusokkal is kapcsolatba hozták: Doszitheossal és Menandrosszal. Az elsővel versengett, a második viszont követte őt a szekta élén. Mindketten elfogadták Simon számos tanítását, majd a II. században a Menandrosz-tanítvány Baszileidész és Kerdon kidolgozta a simoniánus doktrínát.

Alexandriai Baszileidész 117 és 138 között tevékenykedett, és állítása szerint Alexandriai Mátyás tanítványa volt, mindazonáltal Menandrosz utódjaként ismerték. Baszileidész követői Egyiptomban egészen a IV. századig maradtak fenn. Habár Baszileidész spekulatív filozófiája különbözött a Simonétól, lényegében ugyanaz a megrögzött Ótestamentum-ellenesség jellemezte. Baszileidész a szenvedést és a bűnt az emberi természet velejárójának tartotta, és szerinte Jézus mindkettőt megtagasztalta. Ami a Golgotát illeti, Baszileidész mindvégig fenntartotta, hogy Jézus helyett Cirénei Simont feszítették keresztre, amit az iszlám is hirdet.¹⁰ Iszidorosz, Baszileidész fia tovább folytatta és fejlesztette ezeket a tanokat. A baszileidészeket libertinizmussal vádolták.

A szintén egyiptomi származású Valentinusz¹¹ 136-ban, Hyginus püspök idején, Anicetus püspök tisztésbe helyezéséig (157–168) sikerült elhelyezkednie Rómában. A gnosztikus Valentinusz állítása szerint titkos doktrínát örökölt Pál egyik tanítványától, egy bizonyos Theodasztól. Nagyon okos emberként és kiváló szónokként Róma püspökének tiszttségére áhítozott, de másra esett a választás. Legyőzöttként hagyta el az egyházat, és az eretnokség útjára lépett. Doktrínája egészen Galliáig eljutott, és a IV. századig nagy befolyással bírt, mondhatni a legbefolyásosabb gnosztikus mozgalom alaptétele volt. Valentinusz legprominensebb apostolai: Herakleon Dél-Itáliában, valamint Ptolemaiosz, Markosz, Florinusz és Axionikosz.

Valentinianusz Ptolemaiosz (180) azt tanította a Tízparancsolatról, hogy nem a Magasságos Istentől származik, de az ördögtől sem, valamint hogy a különböző parancsolatoknak eltérő az eredetük. Egy részük egy alsóbbrendű istentől – a teljes anyagi univerzum demiurgoszától – származik, aki középen helyezkedik el a Magasságos Isten és az ördög között; mások viszont Mózesétől, illetve a zsidó nép véneitől. A demiurgoszt nem a gonoszság szerzőjének, hanem csupán egy nem tökéletes alkotónak tekinti, aki – amennyire az erejéből telik – igazságos és

A törvényhozás demiurgosra eső része a gonosszal elegyített törvényeket foglalta magába, mint például a bosszúhoz való jog, amit a Megváltó – természetével összeférhetetlenként – hatályon kívül helyezett. Másfelől a törvénynek az a része, amely egy felsőbbrendű világra utal, magába foglalja a körülmételezés és a bűnt szabályát, amelyet Jézus lelki szintre emelt.

A valentiniánusok tanítása szerint Krisztus Urunknak nem volt igazi emberi teste. Jézus szenvedéseiről egyáltalán nem tettek említést, és úgy hitték, hogy a teste számára ismeretlen volt az emésztés folyamata. Mózes törvénye nem az igaz Isten, hanem az alsóbbrendű demiurgosz műve, aki a világot is megalkotta.

A **séthiánusok**¹² csoportja gnosztikus szekta volt a II. században, amelynek eredete ködös, viszont gyakran a mandeusokkal hozzák őket kapcsolatba. Jézust Séttel, Ádám fiával azonosították, emiatt a tanításaikat tőle eredeztetik, akárcsak a mandeusok, akik Ádámra és a pátriárkákra vezetik vissza a hitüket. A IV. századi Egyiptomban, Palesztinában és Örményországban keresztény és neoplatóni elemeket ötvöző zsidó-görög filozófiák elegyét hirdető közösségnek címkézték őket.

Más gnosztikusokhoz hasonlóan a séthiánusok sem fogadták el a Mózes 1. könyve 1. fejezetében leírt teremtéstörténetet. Saját kozmogóniájuk szerint egy oroszlánfejű kígyóként elképzelt alsóbbrendű demiurgosz alkotta meg a világunkat, amelyet démoni fejedelmek uralmára bízott, majd egyedüli istennek kiáltotta ki magát. A tudás fájának demiurgosz által tiltott gyümölcséből szakítva, Ádám és Éva visszanyeri az erejét, amit a demiurgosz lopott el tőlük, és ez képezi az ember elnyomó erők alól való szabadulásának első aktusát. A paradicsomból történő kiűzetés a démoni fejedelmektől való szabadulás volt, a kígyó pedig magának az emberiségnek a megmentője.

A **valentiniánusok** a séthiánusokhoz hasonlóan kaszt-ráltatták magukat. Az **archontikusok**¹³ szerint a világteremtő demiurgosz a testekbe zárt lelkek tömlőcének őre. Elképzelésük szerint a föld feletti univerzum nyolc, egymásra épülő mennyországot alkot. A legmagasabb, nyolcadik mennyországban a Fény Anyja trónol, eggyel lejjebb, a hetedikben a zsarnok Sabaot, a zsidók istene, a földön lakozó ördög atyja. Az ördög fellázadt az ő atyja ellen, és ugyancsak ő tőle származott Kain és Ábel, akik mindketten szerelmesek voltak egyik lánytestvérükbe, emiatt összevesztek, és Kain megölte Ábelt. Elítélték a keresztiséget és az úrvacsorai szertartáson való részvételt, mivel szerintük ezt a gyakorlatot a zsarnok Sabaot vezette be.

A **kainiták**¹⁴ Kainról nevezték el magukat, a Magasságos Isten, és nem az alsóbbrendű Teremtő követőjének tekintettek, s akit a többi, Ábel által képviselt keresztény és zsidó imádott. Ézsau, a sodomiaiak és Kórah a zsidók Istenének áldozatai, és magukat is az alacsonyabbrendű és gonosz Teremtő Isten, Hisztera üldözöttjeinek

tartották. Csapásai ellen a Bölcsesség istennőjének segítségével védekeztek.

A kainiták azt tartották az áruló Júdásról, hogy ismerete a teljes igazságot és az árulás titkát. Másoknál jobban értette Jézus gondolatait, és segített azok megvalósulásában: elvezette Jézust az üdvöt hozó kereszthez, rábírva a világ mennyei fejedelmeit, hogy akarataik ellenére megöljék Őt. A kainiták szerint az üdvösséghez elengedhetetlen minden dolog megtapasztalása.

Az **ofíták**¹⁵ 200 körül azt tanították, hogy Krisztus nem testben jött el, a kígyót (Ophis) imádták, aki átadta az embereknek a „jó és a rossz ismeretének” gyümölcsét, amelyet Mózes rézkígyójával hoztak összefüggésbe. Doktrínájuk nagyon hasonlított a valentiniánusokéhoz. Nézeteik szerint a zsidók Istenét a kihívó magatartás és a tudatlanság keveréke jellemezte, becsvágy és önfelmagasztalás fűtötte a bálványimádás elleni harcban, melynek során mindig legyőzte a leleményes felsőbbrendű tudás. Az ofíták hitében a Szentléleknek nőies tulajdonságai vannak.

A **karpokratiánusok**¹⁶ szintén gnosztikusok voltak, a II. és a VI. század közti időszakban tevékenykedtek, Karpokratész és fia, Epiphanész tanítványai. Szerintük a világot nem a Legfelsőbb Elv, hanem nagyon alacsonyrendű építő angyalok teremtették. A preegzisztens emberi lelkeket ezek az angyalok az anyagi test csapdájába csalták, és csak akkor szabadulhatnak ki ebből a testből, miután az összes életformát és cselekedetet megtapasztalták.

Gondolatrendszerük szerint tehát az anyagi világot a gonosz alkotta és uralja. Kommunikáltak a lelkekkel, gyakorolták a mágiát, csodákat tettek, hitték, hogy gyógyító képességekkel rendelkeznek. Jóval az ortodox keresztények előtt Krisztust, az apostolokat, Platón, Pitagorászt és Arisztotelészt ábrázoló szobrokat és szentképeket imádtak Kefalónia szigetén.

A karpokratiánusok hittek a lélekvándorlásban, elutasították a test feltámadásának gondolatát, valamint a teljes Ótestamentumot. Jézus szerintük olyan ember volt, akinek a lelke nem feledkezett meg a Magasságos Isten szférájáig nyúló eredetéről. Ő volt a mintagnosztikus. Elmélkedés útján isteni erőre tett szert, hogy csodákat tegyen, és megszabaduljon a gonosz vallásnak és a zsidók Istenének ellenőrzése alól. Úgy gondolták, hogy bizonyos erőfeszítések árán elérhetik Jézus teljesítményét, és hogy némelyek közülük már túl is tettek az apostolokon.

A karpokratiánusok nem hitték, hogy valójában létezik jó és rossz, mindezeket szubjektív fogalmaknak tartották. Lebecsülték a bibliai parancsolatokat, mivel meggyőződésük szerint azok a gonosz, anyagi világért felelős angyaloktól származnak. Javaik közösek voltak, akárcsak az asszonyaik. „Isten igazsága” az ő olvasatukban közösséget és egyenlőséget jelentett.

A szexualitást az anyagi világ részének tartották, a házasságtörés tiltását pedig a zsidók Istene tréfájának, mivel miután az emberbe ültette az utódnemzés ösztönét, megtiltotta annak szabad megélését. A házasságot a gonosz Isten találmányának vélték, aki a nemi viszony magánosítását követelve megfosztotta az embert attól, ami a többi élőlény számára megengedett.

Az ókori gnózisok általában zsidó- és Ótestamentumellenesek voltak, következésképpen Izrael Istene ellen foglaltak állást. Néhányan az egyházatyák közül – annak ellenére, hogy elutasították a gnoszticizmust – zsidóellenes érzelmeket tápláltak, démonizálták Izrael sorsát és a teremtés emlékünnepeinek, a szombatnak a megkülönböztető szerepét.

Egyiptom területén felfedeztek néhány gnosztikus írást, amit a nyilvánosság előtt is bemutattak. Az új „spiritualista” áramlatok kedvelői közül nem kevesen fel is karolják ezeket az „elveszett evangéliumokat”, és úgy vélik, az igazi kereszténység alapja a gnoszticizmus és annak állítólagos, az apostoloktól titokban átörökített hagyományai, a spiritualizmussal és a jellegzetes dualizmussal együtt. Napjainkban tehát újjáéledt a gnosztikus spiritualitás.¹⁷ A *Da Vinci-kód* című könyv hatalmas sikere bebizonyította, mennyire ki van éhezve a jelenkori világ a démoni filozófiákra.¹⁸

Sinopi Markiön (85–160)

Az egyik legbefolyásosabb eretnek tanító, aki vetekeedett az egyházzal, a ponciusi tengerész Markiön volt, János apostol unokáinak kortársa, a sinopi¹⁹ lelkész²⁰, Philologus fia. A 130-as években Markiön elutazott Rómába, és tagja lett az ottani keresztény közösségnek. Gazdag lévén, 200.000 sestertiumot (római pénzérme, ford. megj.) adományozott a római gyülekezetnek, 144-ben azonban nézeteltérése támadt az egyház vezetőivel, ezért kizárták a közösségből, a pénzét pedig visszaadták.

Markiön Kerdótól, a Rómában tanító szamaritánus Simon tanítványától vette át a gnosztikus elméleteket, illetve az eretnek Valentinusz mellé társult, akiről a fentiekben már szó esett. Markiön fő tanítása szerint a Fiát, Krisztust világra küldő Isten a Jó Isten, szemben az Ótestamentum bosszúálló, féltékeny, harcos, a mindentudás képességével nem rendelkező Istenével, aki a világot teremtette.

Markiön Pál apostol – „Jézus egyetlen igazi tanítványa” – szellemi örökösének tartotta magát. Kiadott egy általa „kanonizált” szent könyvet, amely nem tartalmazta az Ótestamentumot és az Újtestamentum legnagyobb részét. Mindössze Pál tíz episztolája szerepelt benne (a lelkési leveleit figyelmen kívül hagyta), valamint a saját „evangéliuma”, mely nem volt más, mint Lukács evangéliumának csonkított változata.

Markiön meggyőződése volt, hogy Jézus nem testben jött el, nem született meg és nem halt meg fizikailag. Azt tanította, hogy Pál volt Jézus egyetlen igazi, korrekt értelmezője, szemben a többi apostollal és a jeruzsálemi egyházzal, amely a demiurgosz támogatását élvezte.

Markiön a prédikációi nyomán sok tanítványra tett szert, szektája jelentős mértékben megnövekedett, és a szintén növekvő egyház fontos riválisává fejlődött. A markionizmus különböző formában több századon át fennmaradt. Egyes modernkori teológusok szerint Markiön volt az első reformátor(!) Valóban így lenne? Nemrég néhányan a testvéreink közül eltávolodtak Isten Igéjétől, és követni kezdték Markiönt...

Lapunk következő számában meg fogjuk vizsgálni, hogy meddig ér el ennek a démoni áramlatnak a hatása, és mi a kapcsolata a „maradék egyházat” sanyargató sárkány haragjával. ■

Florin Lăiu, nyugalmazott bibliatanár

1. ApCsel 15:1–2, 5, 19–21; Gal 6:12–15; 2Kor 11:2–5, 13–15; Gal 2:12; 2Kor 3:1–2; *Az apostolok története*, 400–401. o.

2. 2Pt 2:1–3, 10–22; 3:3–4; 15–17; Júd 1:4, 8, 10, 12, 16–19, 22–23; Jel 2:6, 14–15, 20–24.

3. en.wikipedia.org/wiki/Borborites

4. en.wikipedia.org/wiki/Cerinthus

5. en.wikipedia.org/wiki/Mandaeans

6. en.wikipedia.org/wiki/Eclesaites

7. en.wikipedia.org/wiki/Gnosticism

8. ApCsel 8:9–14, 18–24; *A megváltás története*, 43. fejezet, 315. o.; en.wikipedia.org/wiki/Simonians

9. A Simon mágusról szóló információk bármely enciklopédiában, vagy az ősegyház krónikáiban megtalálhatók. en.wikipedia.org/wiki/Simon_Magus

10. en.wikipedia.org/wiki/Simon_of_Cyrene

11. en.wikipedia.org/wiki/Valentinus_(Gnostic)

12. en.wikipedia.org/wiki/Sethianism

13. en.wikipedia.org/wiki/Archontics

14. en.wikipedia.org/wiki/Cainites

15. en.wikipedia.org/wiki/Ophites

16. en.wikipedia.org/wiki/carpocratians_(Gnostic_sect)

17. gnosis.org/naghamm/nhl.html; www.independent.co.uk/arts-entertainment/books/features/the-secret-world-of-the-new-gnostics-64767.html;

18. en.wikipedia.org/wiki/Gnosticism_in_modern_times; www.deverbovitae.com/matters/responses/gnostics

19. Napjainkban Sinop nagy, Fekete-tengeri kikötőváros Törökország területén.

20. A lelkészeket akkor püspököknek vagy presbitereknek nevezték. A történet elmondását az Adventista Egyház és az evangélikus egyházak jelenlegi nyelvezetéhez igazítottam, mivel ma a „püspök” – az ortodox, a katolikus vagy az anglikán hitközösségekben – magas egyházi elöljáró. Markiönról lexikonokban, internetes enciklopédiákban olvashatunk: en.wikipedia.org/wiki/Marcion_of_Sinope; www.britannica.com/biography/Marcion-of-Pontus, stb.

SZÓREJTVÉNY

Keress meg a rejtvényben Jézus 12 tanítványának nevét, majd írd a neveket az alábbi sorokba.

OLVASOK ÉS FELFEDEZEK
ALINA CHIRILEANU

Alina Chirileanu,
az Unió Gyermekek Osztálya
igazgatójának asszisztense

G	Y	J	U	A	N	D	R	Á	S	Z	X
I	I	A	B	N	O	R	T	Y	K	W	J
Z	S	K	Á	P	Ü	D	F	L	J	B	A
G	D	A	Ű	S	Ű	F	I	P	Á	M	K
H	F	B	E	R	T	A	L	A	N	Z	A
S	T	U	Ű	H	A	Z	E	R	O	Y	B
I	Y	I	P	H	D	X	P	U	S	R	T
M	Á	T	É	R	D	A	T	H	M	T	Y
O	I	Ö	T	W	E	A	Y	J	Ö	A	U
N	Ö	W	E	J	Ű	D	Á	S	Í	M	B
J	Ü	Í	R	U	S	Y	E	K	Ű	Á	Z
L	Ű	O	S	Z	U	I	R	L	Y	S	V

V	S	Y	L	R	I	U	Z	S	O	Ü	L
Z	V	Ü	K	E	Y	S	U	R	J	Ü	J
B	M	J	S	V	D	J	E	W	Ö	N	
U	V	Ö	J	V	E	W	T	Ö	I	O	
Y	T	M	H	T	A	D	R	E	T	V	W
T	R	S	U	P	X	D	H	P	I	V	I
B	Y	O	R	E	Z	V	H	Ü	T	U	S
V	Z	N	V	L	V	T	R	E	B	F	H
K	M	V	P	I	F	Ü	S	Ü	V	D	G
V	B	J	L	F	Ü	D	V	K	A	P	Z
J	W	K	Y	T	O	R	O	R	A	B	I
X	Z	S	V	R	A	D	N	A	J	U	G

Megoldás: Péter, András, Jakab, János, Filep, Bertalan, Tamás, Máté, Jakab, Táddeus, Simon, Júdás (Mt 10:2-4)

EREDET & TÁVLATOK

„Egyedüli félelmünk a jövőnkét illetően az, hogy ne felejtsük el az Úr tanításait és az utat, amelyen mindeddig vezetett minket.”

Ellen G. White, *Life sketches*, 196. o.

Egyetemi felvételi – alap- és mesterképzés
2024. július 12–22., illetve szeptember 2–9.*

* A szeptemberi felvételit abban az esetben tartják meg, ha továbbra is vannak üres helyek.

Adventista
pasztorál-
teológia

Szociális
gondozás

Óvodai és
elemi iskolai
pedagógia

„Doctor Luca”
Egészségügyi
Posztlíceum

Innováció az oktatásban
és a társadalmi
felelősségvállalásban

Adventista teológia
és kortárs misszió

együtt

100

éve

Képezd az elméd! Add tovább az értékeket! Valld meg a hited!

021 369 53 50
0744 685 123
uadventus.ro

0744 157 123
fb.com/scoalapostlicealadrlucacernica

59683